

04

Juli 2012
Årgang 148

budskabet

FORDYBELSE | ANALYSE | INSPIRATION

Tema | Den fortabte far
– hvor blev han af?

Manderollen i krise
Gud er min far
Frafald – muligt eller umuligt?

INDHOLD

LEDER

- 02 MÆND, VÆR JER SELV!
Ole Solgaard

TEMA

- 04 GUD ER MIN FAR
Henrik Nymann Eriksen
- 08 MANDEROLLEN I KRISE
Henrik Højlund
- 11 MAND MED GLÆDE
Carsten Hjorth Pedersen
- 14 KØNNET OG KIRKEN
Børge Haahr Andersen

HORISONT

- 18 JEG FORMANER JER TIL
AT ENES I HERREN
- 19 SOMMERFERIE I 60'ERNE OG I DAG

FOR TROEN

- 20 FRAFALD – MULIGT ELLER UMULIGT?
Philip Bach-Svendson

ANDRE ARTIKLER

- 24 UNDERBERETNINGERNE
I FORKYNDELSEN
Jens Ole Christensen
- 28 STOR NØD OG MANGE MULIGHEDER
Bent Larsen

BEKENDELSES- SKRIFTER

- 31 DEN AUGSBURGSKE BEKENDELSE 2
Asger Chr. Højlund

BØGER

- 34 IKKE ALT DER GLIMRER ER GUD
- 35 MINUTTER MED JESUS
- 36 MISJONSVITENSKAP

ISSN 0901-4802

www.budskabet.dk

Budskabet udkommer seks gange om året;

Januar, marts, maj, juli, september og november.

Artiklerne i Budskabet afspejler ikke nødvendigvis

redaktionens synspunkter, men redaktionen er

ved deres optagelse ansvarlig for, at holdninger og

synspunkter må kunne rummes inden for det, som LM

står for.

Eftertryk og citering er tilladt med tydelig kildeangivelse.

Layout Amalie Puggaard Poulsen

Tryk Øko-Tryk

Pris Abonnement: 240 kr. Unge under 30 år: 140 kr.

Udgiver og ekspedition

Luthersk Mission

Industrivænget 40, 3400 Hillerød

tlf. 4820 7660

dlm@d1m.dk

www.d1m.dk

Redaktion

Ole Solgaard (redaktør)

Enggårdsvvej 39, Kragelund, 8723 Løsning

tlf. 2327 1253, os@d1m.dk

Lene Due Madsen, lærer, Gudhjem

Inge Bøgel Lassen, lærer, Aalborg

Christian Haahr Andersen, leder af Café Kilden, Herning

Per Westh Jensen, stud.teol, København

Lene Malmgaard, gymnasielærer, Aarhus

LEADER

MÆND, VÆR JER SELV!

AF OLE SOLGAARD

.....

Ifølge Nudansk Ordbog handler *forstillelse* om, at man opfører sig anderledes, end man virkelig er. Man foregiver at være en anden, end man er. Måske efterligner man noget, man har set andre gøre – for at vinde nogens sympati.

Hvem kender ikke til det? Og det er noget skidt. Mildt sagt. Forstillelse hænger jo sammen med falskhed, uærlighed og hykleri.

Bibelen opfordrer os derimod igen og igen til oprigtighed – både over for Gud og hinanden. Oprigtighed handler om at være åben, sandfærdig, ærlig og ligefrem.

At spille en uægte rolle

I Weekendavisen d. 25. maj 2012 læste jeg et længere interview med den tyske forfat-

ter Andreas Maier i anledning af udgivelsen af hans bog *Huset*. Bogens hovedperson "føler, at han i grupper bliver tvunget til at spille en uægte rolle. ... Han afskyr også dét, som han føler, er uoprigtighed, når det gælder gudsdyrkelse".

Og så fortæller Andreas Maier om sine egne oplevelser fx med bordbøn: "Jeg fandt det uægte at sidde og bede. Det var et skuespil, jeg var nødt til at deltage i. Den falskhed var skamfuld".

Fra min side skal der ikke siges et ondt ord om bordbøn, tværtimod. Men forfatterens ord har alligevel en vis brod. Kristne miljøer er ikke altid så oprigtige, som vi oprigtigt kunne ønske os. Kan vi altid sige os fri for, at der kan være en vis forstillelse, når vi fx deltager i et bedemøde? Er der altid dækning for den tro og fromhed, som vi signalerer?

Forstillelse kan spille ind på alle områder af livet. Tør jeg være ved, at jeg er den, jeg er? Eller er jeg underlagt et vist pres – forskelligt i forskellige grupper?

Vattede mænd

Eksempelvis kan det spille ind på manderollen: tør jeg træde i karakter som mand og som far? Prøver jeg at opføre mig mere blød og ufarlig, fordi nogen forventer det af mig? Eller prøver jeg tværtimod at spille mere mandig og stærk, end jeg egentlig er?

Der er hårdt brug for kristne mænd og kvinder, der tør være dem, de er: mennesker, der falder i synd, men som har fundet tilgivelse og en ny identitet i Kristus.

Ikke mindst er der brug for, at vi, der er mænd, tør være *mænd* for Kristus. Vi er ikke kaldet til at være kønsneutrale. Kristus

Ole Solgaard; Kristne miljøer er ikke altid så oprigtige, som vi oprigtigt kunne ønske os

er Kirkens hoved, og vi mænd har fået en "hoved-rolle" i hjemmet og i menigheden (Ef 5,23).

Generelt er faderrollen i krise i samfundet. Det er baggrunden for temaet i Budskabet denne gang: *Den fortabte far – hvor blev han af?* Vi vil gerne opmuntre mænd til at være mænd og fædre til at være fædre.

Heller ikke her skal vi forstille os og spille uafhængige supermænd, hvis vi ikke er det, og det er vi jo ikke. Derfor er det befriende at læse Henrik Højlungs ord på s.10: "Lykken er, hvis vi når frem til en afgørende erkendelse: vi er skabt til afhængighed af Gud".

At være mand og far er ikke at kunne klare hele verden. At være mand er ganske vist forbundet med mod og styrke. Men mod og styrke kan også vise sig i modet til at være ærlig og til at erkende sin afmagt som menneske, som mand, som far.

Sund efterligning

Er der noget, vi alle har brug for, så er det at komme til vores himmelske far. Uden forstillelse. Hos ham må vi bekende vores egen afmagt, vores forstillelse og vores kommen til kort over for alle de gode idealer. Han er ikke vattet eller vejrhaneagtig. Han er Gud. Han er vores far, der opdrager sine børn

og viser barmhjertighed. Hos ham er der tilgivelse – også for forstillet fromhed eller styrke.

Når vi åbent lever i fællesskab med ham, så formes vi i hans søns billede (Rom 8,29), og det billede svarer til Faderen selv (Hebr 1,3). På den baggrund må vi alle (og måske særligt mændene) høre formaningen: "I skal ligne Gud som hans kære børn" (Ef 5,1).

At efterligne Gud – er det ikke forstillelse? Jo, hvis man bare prøver at efterabe hans gode egenskaber. Men det er heller ikke det, vi skal. Vi skal være dem, vi er i troen på Kristus: børn af Gud, vores far. Han har genfødt os til at være det. Vi har så at sige fået hans genmateriale (2 Pet 1,4b; Ef 4,24), så vi mere og mere kommer til at ligne vores himmelske far.

Som børn af en kærlig far vil vi gerne ligne ham. Derfor indretter vi os efter de værdier, vi har med fra vores "hjem". I den forstand kan man tale om en sund efterligning af Gud, som ikke er forstillelse.

Kristi stridsmænd

Vi er ikke kaldet til at være oppustede supermænd, men til at leve i Kristi efterfølgelse. Vær Kristi stridsmænd!

Kære mænd. Vær frimodigt mænd – med al testosteronet. Ikke stridbare mænd, men

mænd, der kæmper for noget godt, kæmper troens gode strid. Gå foran som gode eksempler; ikke som høvdinge, men som tjenere. Der er nok at kæmpe for, så der er ingen grund til at nøjes med pseudokampe foran "kassen".

Kære fædre. Vær fædre for jeres børn. Overlad ikke ansvaret til mødrene alene. Vær et forbillede for jeres børn. Vis dem myndighed og mildhed. De har brug for jer både for deres fysiske, psykiske og åndelige væksts skyld.

Det bibelske mandeideal udfordrer os til at gå foran og tage ansvar både derhjemme og udadtil, fx i børnekлубben, i "kirkekampen" eller på samfundsplan.

Et forbillede er ikke en helt uden skrammer, men et menneske, der har fundet barmhjertighed hos sin skaber – og som derfor tør være et sådant kristent menneske m/k.

Derfor må vi også være ærlige om vores egne svagheder – fysisk, psykisk og åndeligt. Og så må vi være med til at pege på "den stærkeste". Ham er vi afhængige af i alt. Og hos ham er der tilgivelse og ny kraft.

Ja, ærligt talt er det svært at sige noget ærligt om ærlighed. Og at sige noget uforstilt om forstillelse. Men nu har jeg gjort et (mandigt) forsøg.

TEMA

Gud er min far

AF HENRIK NYMANN ERIKSEN

Ordet *far* bruges mange gange om Gud i Ny Testamente (NT). Jesus omtaler meget ofte Gud som sin far og tiltaler ham altid som far i sine bønner. Han levede her på jorden i bevidsthed om sin himmelske fars omsorg.

I Gammel Testamente (GT) omtales Gud også som far. Det sker godt nok ikke med samme hyppighed som i NT, men forekommer dog en hel del gange. Vi vil se på nogle af dem.

Min far er min skaber

Alt mit liv skyldes ham

I sin afskedstale til Israels folk understreger Moses, at Gud som vores far er vores skaber: "Han er dog din fader og skaber, og det var ham, der skabte og formede dig"

(5 Mos 32,6).

Vi skylder vores far vores liv. Uden hans skabende indgreb var vi ikke til, hverken som mennesker eller som kristne (Joh 1,13 siger, at vi er blevet Guds børn ved at blive født af ham). Han gav os både eksistens – at vi findes, og form – at vi er dem, vi er. Det skyldes alt sammen ham.

"Herre, du er jo vor fader; vi er ler, og du har formet os, vi er alle sammen dine hænders værk", siger Esajas (Es 64,7).

At kende sin far er vigtigt for at kende sig selv: Hvem er jeg? Hvor kommer jeg fra? Hvad har jeg med mig i bagagen af arv og miljø? At kende sin far og at kende sig selv i forhold til sin far er et væsentligt element i svaret på de spørgsmål. Det gælder også i forholdet til Gud som vores far. Han er vores skaber, og vores liv har sit udspring i ham. Derfor finder vi dybest set også vores iden-

titet i relation til ham.

At Gud er vores far, betyder også, at vi ikke er selvberørende. Vores liv beror på en anden både i sin tilblivelse og sin fortsatte eksistens, nemlig vores guddommelige far.

Min far har ingen ligemand

Det handler ikke alene om børns almindelige stolthed over deres fædres (overdrevne) egenskaber. Sådan har børn det godt nok indtil en vis alder, men for Guds børn gælder det livet igennem: "Min far er den største for mig og i hele verden". Og dog opleves det ikke altid sådan. Guds børn kan miste synet for deres fars storhed. Derfor understreger Jesus, at vores far i himlen er i særklasse: "I må ikke kalde nogen på jorden jeres fader; for én er jeres fader, han, som er i himlen" (Matt 23,9).

Det svarer i virkeligheden til det første

Fuldkommen far; Han laver ingen fejl i sin opdragelse. Han sætter ikke grænserne forkerte steder. Han tager aldrig fejl

bud: "Du må ikke have andre guder end mig!" I det er der – ret forstået – gemt en frihed i forhold til alle andre faderroller og faderautoriteter i vores liv.

Gud er far for dem, som ikke har nogen far
De faderløse er et tema, som dukker op flere gange i GT. I de forbindelser træder Gud frem som far for dem, som ikke har nogen far: "Faderløses fader og enkers forsvarer er Gud i sin hellige bolig" (Sl 68,6).

Faderløse findes også i dag, måske fordi faderen er død, eller stukket af med en anden kvinde, eller fordi han er så optaget af sit arbejde, at han føles meget langt borte, eller måske ligefrem er så optaget af sit fritidsarbejde i en kristen organisation, at han opleves langt borte.

Til den, som er faktisk eller emotionelt faderløs, er der et vigtigt budskab: Gud vil være far for dem, som ingen far har. Han er de faderløses fader. Han vil være far, dér hvor den biologiske far mangler eller svigter. Gud vil som far ikke svigte de faderløse eller overlade dem til sig selv.

En fuldkommen far

Jesus understreger, at Gud er en fuldkommen far: "Så vær da fuldkomne, som jeres himmelske far er fuldkommen" (Matt 5,48).

Alle fædre er ufuldkomne. Det er en kendsgerning, som kan være svær at acceptere – både for faderen selv og for hans børn.

Gud er anderledes. Han er en fuldkommen far. En fuldkommen far for alle os, som er ufuldkomne fædre, og for vores børn, som har ufuldkomne fædre.

Vores far opdrager os

I Hebræerbrevet 12 udfoldes Guds opdragende rolle som vores far. Der står bl.a. "For vore fædre tugtede os for en kort tid, som de nu ville, men Gud gør det til vort bedste, for at vi skal få del i hans hellighed" (Hebr 12,10).

Biologiske fædres opdragelse er begrænset og ufuldkommen, ja nogle gange måske ligefrem skadelig. De gør det som regel så godt, de kan. Det betyder, at nogle har fået ar og mén af deres opdragelse eller mangel på opdragelse.

Gud er anderledes. Han opdrager os til vores bedste. Han laver ingen fejl i sin opdragelse. Han er ikke en uheldig rollemodel på visse områder. Han sætter ikke grænserne forkerte steder. Han tager aldrig fejl. Sådan en far er Gud.

Det kan godt være, at vi ind imellem undrer os over, at den opdragelse, han ud-sætter os selv eller andre for, skulle være

fuldkommen. Bibelens løfte er dog, at når vi engang skal se tilbage på vores liv i Guds evige perspektiv, så vil vi kunne konstatere, at hans opdragelse kun var god, og at hans valg altid var de rigtige. Indtil den dag er det et løfte, vi må kæmpe med at fastholde i tro.

Målet med Guds opdragelse er, at vi skal få del i noget fantastisk smukt, som kendetegner Gud selv, nemlig hellighed. Han vil lade det vokse frem i os, som kendetegner ham selv. Derfor opdrager han os fx ved nogle gange at sige nej til vores bønner. Men som i al anden opdragelse er der ingen automatik. Selv den bedste opdragelse lykkes ikke altid!

Min far er min løskøber *Min far hedder "Løskøber"*

I slutningen af Esajas' bog bruges betegnelsen far igen om Gud. Det sker i en sammenhæng, hvor Israels folk har smagt syndens konsekvenser og har oplevet Guds dom, der har ført dem i eksil i Babylon. Esajas skriver i den forbindelse en trøstende udtalelse om Gud som far: "Du er vor fader; Abraham kender os jo ikke, Israel kendes ikke ved os. Du Herre, er vor fader, *Vor Løskøber* er dit navn fra evig tid" (Es 63,16).

To ting understreges om Gud som vores

Barmhjertig far; Han er god mod os, når vi ikke fortjener det

FOTO: SKC.HU

Jesus tiltalte sin far i himlen med ordet *abba*. *Abba* er udtryk for et forhold fyldt af tryk tillid. Sådan en far vil Gud være for os: Frygtens modsætning.

far her. For det første, at han husker os og kender os. Folket føler sig glemt, men Gud kender dem stadig, for han er jo deres far. Bemærk at med hensyn til, at Gud husker de børn, som føler sig glemt, bruges både billedet af Gud som far og som mor. Der er i Bibelen et forældre-billede af Gud, som oftest udtrykkes ved at Gud kaldes vores far, men som også rummer den moderlige side (Es 49,15; Sl 131,2).

For det andet understreger Esajas' Bog 63, at Gud, vor far, fra evighed har haft navnet *Vor Løskøber*. Det er det samme ord (hebraisk: *goel*), som også oversættes *løser* og fx bruges om Boaz i Ruths bog. Billedet indebærer, at der betales en løsesum, for at nogen kan blive fri. I denne sammenhæng betyder det, at det ikke er omkostningsfrit for Gud at være vores far. Faderskabet har sin pris.

Billedet kan føres op til vores egen tid, hvor en far har fået sit barn kidnappet, og hvor der kræves en stor løsesum, for at han kan få det tilbage. *Kidnapperne* i vores forhold til Gud er fordærvmagterne i verden, i dette tilfælde især Guds hellige lov, der holder os i fangenskab. *Prisen* for at få barnet udleveret er, at et andet barn gives i stedet. Et barn uden mindste gnist af synd og ondskab i sig. Det barn var Jesus. Gud, vores far,

som selv er ét med sin søn i treenighedens mysterium, gav ham bort som løsesum for at få os som sine frie børn.

Paulus siger: "Kristus løskøbte os fra lovens forbandelse ved selv at blive en forbandelse for vor skyld" (Gal 3,13). Vores far gav sig selv som løsesum i sin søn Jesus Kristus, for at vi kunne leve frit som hans elskede børn i hans nærhed. Vores far er vores forløser.

En barmhjertig far

Et andet udtryk, som knyttes til Gud som vores far, er *barmhjertig*: "Som en far er barmhjertig mod sine børn, er Herren barmhjertig mod dem, der frygter ham" (Sl 103,13). Når man er barmhjertig, er man mere god mod et menneske, end man strengt taget behøver at være ud fra en rent juridisk betragtning. Sådan er Gud. Han er god mod os, når vi ikke fortjener det. Han er mild i sin ellers faste opdragelse af sine børn.

Barmhjertighed rummer også en følelse. Kynisme over for andres smerte og nød er barmhjertighedens modsætning. Hos Gud findes ingen kynisme over for sine børns lidelse, heller ikke når den er selvforskyldt. Guds faderhjerter berøres af hans børns vanskeligheder.

Henrik Nymann Eriksen, f. 1965

Cand.theol. 1993

Forstander på Luthersk Missions Højskole

Tidl. generalsekretær i KFS

Forfatter til flere bøger, senest *Hvem skabte Bibelen?*

Gud er far i mit liv

Min far hører bøn

Når vi beder, kommer Gud os på en særlig måde i møde som far. Det er bemærkelsesværdigt, hvor ofte Gud omtales som far i forbindelse med bøn i NT. Et eksempel:

”Men når du vil bede, så gå ind i dit kammer og luk din dør og bed til din *fader*, som er i det skjulte. Og din *fader*, som ser i det skjulte, skal lønne dig. Når I beder, så lad ikke munden løbe, som hedningerne gør, fordi de tror, at de bønføres for deres mange ord. Dem må I ikke ligne. Jeres *fader* ved, hvad I trænger til, endnu før I beder ham om det. Derfor skal I bede således: Vor Fader...” (Matt 6,6-9).

Gud svarer på vores bøn, som en god far svarer på sine børns bøn. Han giver ikke noget, der kan ligne det, vi beder om, men som i virkeligheden vil skade os (sten, slanger, ...). Han giver os gode gaver, som svarer til vores behov. Det betyder, at han nogle gange ikke giver os, hvad vi beder om, men blot lytter og holder igen og giver os noget andet, fordi han er en far – og ikke en automat.

Så kan det godt være, at vi i arrigskab råber og skælder ham ud og siger, at vi ikke vil være hans børn længere. Sådan kan menneskebørn jo reagere nogle gange. Men han

lader sig ikke presse af den slags udtalelser, for han er vores far, som giver os til vores sande gavn.

Fortrolighed og nærhed: Abba Fader

Jesus tiltalte sin far i himlen med udtrykket *abba*. Det er et aramæisk udtryk, som jødiske børn også i dag tiltaler deres far med på hebraisk. Ordet svarer til, at nogle danske børn før i tiden kaldte deres far for *farmand*, og når engelske børn siger *daddy* eller *dad*. Pointen er den umiddelbare tillid, tryghed, nærhed og fortrolighed.

Paulus bruger samme ord om en kristens forhold til Gud som far: ”I har ikke fået en ånd, som giver trællekår, så I atter skulle leve i frygt, men I har fået den ånd, som giver barnekår, og i den råber vi: *Abba, fader*” (Rom 8,15. Se også Gal 4,6). Barnekår er trællekårs modsætning, og *abba* er frygtens modsætning. *Abba* er udtryk for et forhold fyldt af tryk tillid. Sådan en far vil Gud være for os: Frygtens modsætning.

Min far er dér til sidst

Min far skåner mig på dommens dag

I Malakias' Bog tales der om Herrens dag som den store regnskabs- og dommedag. På den dag har det stor betydning at have Gud til far. ”Den dag jeg griber ind,

siger Hærskares Herre, skal de være min ejendom, jeg vil skåne dem, som en far skåner den søn, der tjener ham” (Mal 3,17). Vi behøver ikke at frygte Herrens store og endelige dom over al jordens ondskab, for når Herren er vores far, vil han skåne os på den dag. Samtidig får Malakias også sagt, at de, som har Gud til far, også tjener ham. Det er ikke i modsætning til at være befriet fra ”trællekår”.

Værelset i min fars hus

I sin afskedstale knytter Jesus også talen om Gud som far til fremtidshåbet. Han siger: ”I min fars hus er der mange boliger” (Joh 14,2).

Boliger kan også oversættes med *værelser*, og det giver jo god mening, når vi taler om et hus. Der er noget, der venter hjemme hos far. Hvis vi bliver i billedet, er det et værelse med vores navn på. Guds børn hører til i deres fars hjem. Vores bror Jesus er taget hjem til vores fælles far og har gjort et værelse klar til os i hans store hus. Det er det bedste sted, der findes for Guds børn.

TEMA

Manderollen i krise

AF HENRIK HØJLUND

.....

“Livet er ikke et problem, der skal løses; det er et eventyr, der skal leves. Sådan har det været lige fra begyndelsen, da Gud tegnede den farlige baggrund for sit kosmiske drama og kaldte hele dette vilde vovestykke for *godt*. Han indrettede verden, så den kun rigtig kan fungere, når vi sætter *risiko* som overskrift over vores liv. En mand bliver ganske enkelt ikke lykkelig, før han får eventyret ind i sit arbejde, sin kærlighed og sit åndelige liv”.

Jeg er mand

Både faderrollen og manderollen er i krise i vores tid. Der kunne skrives mange kloge linjer om den generelle samfundsudvikling med feminisering, terapeutisering og tab af autoritet. Men på bundlinjen ligger udfordringen altid hos hver enkelt mand. Man

kan ikke til sin dødsdag fraskrive sig ansvaret for at være mand og far med henvisning til “samfundets udvikling”. Det ville lige præcis være meget *umandigt*. Tag ansvar for dit liv, mand! Tag det liv på dig, som nu engang er blevet dit.

Derfor vil jeg bruge mine få linjer til at tale den “fortabte” mand op. Og det vil jeg gøre med stærk inspiration fra en bog, som jeg har været meget glad for at læse: *Født vild – Det maskuline hjerte* af John Eldredge. Det er måske ikke alt i bogen, der holder hele vejen hjem, men alt i alt var der for mig noget stærkt øjenåbnende og befriende ved at læse den bog.

Det befriende er i al sin enkelthed dette: Jeg *må* gerne være mand. Jeg *skal* faktisk være mand. Min kvinde ønsker, at jeg skal være mand. Mine børn har brug for det.

Mine fire drenge, min datter, menigheden, sognet, vennerne har brug for, at jeg agerer og reagerer som det, jeg er: mand.

Fra mand til mand

Indledningscitateret er fra bogen, og det anslår meget godt den tone, der bærer bogen. Det er ikke en bog om kanindræberkursus for macho-drømmere, men det er en bog, der taler til den hengemte dreng og ridder i enhver mand, og den lukker op for en befriende side ved Bibelens gudsbillede, som har været meget fortiet i de bløde værdiers tid.

Jeg indrømmer blankt, at jeg i det følgende stjæler med arme og ben fra bogens indsigter. Mit forsvar for at gøre det er, at jeg har oplevet genkendelse og befrielse gennem det meste af bogen.

Henrik Højlund; Man kan ikke til sin dødsdag fraskrive sig ansvaret for at være mand og far med henvisning til ”samfundets udvikling”. Det ville lige præcis være meget umandigt

Et afgørende spørgsmål for enhver mand er: Er jeg en rigtig mand? Har jeg det, der skal til, når det virkelig gælder?

Hvem kan besvare det? Hvem er den første mand i mit liv? Det er far.

På sin rejse mod manddommen bliver enhver dreng såret. Og såret får han næsten altid fra sin far. Ingen har perfekte fædre. Mange har endda meget uperfekte fædre, fædre som selv har sår.

Mandigheden overføres fra mand til mand. Fra tidernes morgen var tanken den, at drengens far skulle grundfæste hans hjerte og lære ham tillid til egen styrke. Far er den første mand i drengens liv og vil altid være den vigtigste.

Den sårede mand

Men som sagt: Ingen har hverken været eller haft perfekte fædre. Ingen er sluppet usåret fra at have en far.

For nogle handler såret bl.a. om en far, der en dag forlod familien. På en måde blev jeg selv tildelt det sår, da min far pludselig døde. Jeg var kun 11. Fra den ene dag til den anden var min far væk. Jeg har uden tvivl manglet ham i min søgen efter mandighed. Men jeg var heldig at have en ni år ældre storebror, som – formodentlig uden at tænke over det – blev en meget vigtig

mand i mit liv. Han viste mig i al ufuldkommenhed, hvad det vil sige at være mand. Han gjorde mandeting sammen med mig i en meget vigtig fase af mit liv. Ikke desto mindre er jeg uden tvivl såret. Også af min far, der uforskyldt forlod mig.

Forfatteren til bogen *Født vild – Det maskuline hjerte* fortæller om virkningen af de sår, han fik af sin far.

Han mindes gode samvær med sin far. Men på et tidspunkt begyndte det at gå ned ad bakke for faderen. Han havde aldrig fået bearbejdet sine egne sår. Han slog sig på flasken, han meldte sig ud, blev tvær og tavs. John Eldredge husker, at han på et tidspunkt bare ønskede sin far død. Han fik aldrig svar på det spørgsmål, som faderen burde have besvaret: Har jeg det, der skal til, er jeg en mand?

I stedet skabtes den fornemmelse i ham: "Du står alene. Ingen kan fortælle dig, om du har det, der skal til, om du er en mand." Erstatningen for svaret blev perfektionisme og knaldhårdt arbejde. Han fulgte kun sit eget hoved. Han ville ikke have brug for nogen. Det ramte selvsagt både den kone og de børn, han senere fik.

Der findes hundrede erstatnings-varianter for det svar, der udebliver på spørgsmålet: er jeg en mand? Mænd søger bekræftelse

på deres mandighed alle mulige steder. I det han ejer, i sport, i arbejde, i at være noget, i forsøg på at blive forfremmet eller i at tjene en million.

Men især én erstatning er i høj kurs: At søge bekræftelsen på mandigheden hos kvinden, i seksualiteten. I den sammenhæng kan man også se pornoen. Porno får manden til at føle sig som mand, fordi den efterligner erobringen, men helt risikofrit, uden krav, passivt. Af samme grund er utroskab ofte ikke en længsel efter sex, men efter eventyr, spænding og erobring.

Men netop hos kvinden og i seksualiteten finder manden ikke svaret. Kvindelighed overfører ikke mandighed.

En mands store frygt er impotens. Men det feminine kan aldrig overføre det maskuline. Når manden vil have sit spørgsmål besvaret hos kvinden, ender det som regel med svækkelse. Derfor frygter manden inderst inde kvinden. Hvis han har givet hende magt til at bekræfte hans mandighed, så har han også givet hende magt til at afkræfte hans mandighed.

I den voldsomt underholdende nye, norske film *Headhunters* siger hovedpersonen på et tidspunkt til hustruen: "Jeg er bange for, at du skal se mig, som jeg virkelig er, og hade det".

Henrik Højlund, f. 1956

Cand.theol. 1987

Sognepræst i Løsning og Korning

Formand for Evangelisk Luthersk Netværk

Gud og den sårede mand

Hvor skal manden hente sin tabte mandighed, når hverken kvinden eller far kan give ham det?

Jeg kunne godt bruge fem sider mere nu, men jeg har desværre kun plads til ét perspektiv: Gud er vores største mandeideal. Ham skal vi hente vores dybeste identitet fra. (Det gælder selvsagt både mænd og kvinder!)

Desværre lever vi i en tid, hvor Guds bløde, kvindelige side overbetones tidligt og sent. Men Bibelen er også fuld af betoninger af Guds mandige side – vildskaben, aggressiviteten, lidenskabene. (Undskyld forenklingerne! Rigtige mænd kan være bløde, og kvinder kan være vilde og lidenskabelige, men jeg håber læseren forstår intentionen med skabelonerne).

Selvom min far har gjort, hvad han skulle og kunne, kan han ikke føre mig til vejs ende. Der kommer et tidspunkt, hvor jeg må forlade det, jeg kender og love mig ud i det ukendte – sammen med Gud. Og på denne rejse finder jeg stærke mande-billeder i Gud.

Men modsat traditionelle mandeideal opdager jeg også noget på den rejse, som handler om sårethed. Forløsningen af mandens mandighed begynder paradoksalt nok

ofte med erkendelsen af sårethed.

Men også det kræver mod. Tidligere biskop Martin Lønneboe siger: "Jeg er modig, for jeg tør skælve".

Et sår, der ikke anerkendes og ikke begrædes, kan ikke læges. I vores sårede tilstand opbygger vi en falsk identitet. Vi finder nogle talenter i os selv, noget der fungerer for os, og så bygger vi vores liv og identitet op om det. Derfor gør Gud noget tilsyneladende bagvendt: Han sårer os der, hvor vi i forvejen er sårede.

Det er et kritisk øjeblik, når Gud sårer os der, hvor vi er sårede. Det er krise. Vores møjsommeligt opbyggede identitet bryder sammen. Hvad gør jeg?

Lykken er, hvis vi når frem til en afgørende erkendelse: Vi er skabt til *afhængighed* af Gud. Uafhængighed er ikke mandigt. John Wayne, James Bond og Rambo er ikke mandeideal. Derimod krigerkongen David, der sagde: "Jeg elsker dig, Herre, min styrke" (Sl 18, 2).

Det her handler bl.a. om at lade Gud komme til i de områder af vores liv, hvor vi er mest sårede: de dybtliggende, måske halvfortrængte områder, hvor vrede, savn, sorg, tristhed, had, frygt, mindreværd gemmer sig som en sammenfiltret klump.

Først når jeg accepterer mine sår, står ved

dem, kan tale om dem, tør gøre mig afhængig af andres hjælp, så jeg kan modtage og give tilgivelse, udfoldes mandigheden helt i mig.

I en e-mail til John Eldredge, som havde haft en retræte for mænd, skrev en deltager: "Min far forlod mig ikke. Han havde bare aldrig tid til mig og opmuntrede mig aldrig. Han brugte hele sit liv på at samle al opmærksomhed på sig selv. Nu forstår jeg for første gang, hvorfor jeg er så højt gearret, hvorfor jeg aldrig lader nogen komme for tæt på – inklusive min kone – og hvorfor jeg for de fleste mennesker er en bedrager. Jeg brød sammen og græd. Jeg føler Guds nærvær i mit hjerte, som jeg aldrig har følt det før ... begyndelsen til et nyt hjerte".

Det tydeligste billede af Gud er Jesus. I ham møder vi det stærkeste mandeideal. I ham møder vi manden, der bliver såret til det yderste og viser den yderste afmægtighed – og derved også viser den største styrke.

TEMA

Mand med glæde

AF CARSTEN HJORTH PEDERSEN

Et af de store angreb på den kristne tro i disse år er stormløbet mod den gudskabte forskel mellem mand og kvinde.

Vi ser det i kampen for kønsneutrale vielser samt i debatten om opdragelse, hvor stærke kræfter vil nedtone forskellene mellem drenge og piger, fx i form af bevidst kønsneutral påvirkning i børnehaverne.

Det alvorlige ved dette stormløb er ikke "bare", at det skader den kristne tro, men at det skader *mennesker* – drenge såvel som piger, mænd såvel som kvinder. Skaden sker, fordi kønsneutralitet svækker vores identitet som henholdsvis mand og kvinde, og fordi den nedtoner den køns polaritet, der er så vigtig for dynamikken i livet.

Gud har skabt mig som mand

Jeg er blevet bedt om at inddrage personlige erfaringer. Så lad mig nævne nogle fra 30 års ægteskab: Min kone har ikke alle de typisk kvindelige træk. Og jeg har ikke alle de typisk mandlige. Jeg har fx grædt mere i min kones nærvær end hun i mit. Jeg er ikke til faldskærmsudspring, dykning og motorcykelkørsel. Og min kone er ikke til sminke, romantik og powershopping. Jeg er også mere "følsom" end hun, og hun er vist nok modigere end mig.

Alligevel har jeg aldrig være usikker på mit køn. Jeg er glad for at være mand. Jeg er faktisk stolt af det. Jeg siger Gud tak for denne væsentlige del af min skabthed. Jeg tror i øvrigt også, at jeg skal være mand i opstandelsen. Ikke en mellemting mellem

mand og kvinde. Jeg skal være et seksuelt væsen på den nye jord. Hvad det konkret indebærer, ved jeg ikke i dag. Men jeg stoler på, at han, der skabte mig som mand og andre som kvinder, har styr på det.

Jeg tiltrækkes seksuelt set af kvinder. Først og fremmest min kone; men jeg kan også glædes ved at se en anden smuk kvinde, uden at jeg dermed bryder det sjette bud. Jeg anerkender imidlertid, at nogle kristne mænd, som jeg kender, ikke har det som jeg. De tiltrækkes af mænd, men ønsker ikke at leve deres homoseksuelle følelser ud. Det har jeg meget stor respekt for. De er ikke ringere mænd end mig. De har blot deres kampe på andre områder end jeg. Ingen af os har nemlig – i syndefaldets verden – en "ren" seksualdrift. ➤

Forskel; Når de fysiske forskelle er så iøjnefaldende, kræver det blot almindelig eftertanke at indse, at de mentale og adfærdsmæssige selvfølgelig også må være der

En af de gode ting, som de seneste årtiers udvikling af kønsrollerne har gjort, er at åbne vores øjne for, at mænd også skal – og kan – repræsentere typisk feminine karaktertræk, mens kvinder ligeledes kan – og skal – repræsentere typisk maskuline karaktertræk.

Det betyder ikke, at vi skal forfalde til et tåbeligt og umuligt unisex-ideal. For selvfølgelig har kvinder en særlig opgave i at repræsentere det feminine og mænd en særlig opgave i at repræsentere det maskuline. Men det er en gevinst, at kvinder i dag kan være deres maskuline sider bevidst og bekendt, og at mænd kan være det samme i forhold til deres feminine træk.

Hvad kendetegner en mand?

Det er vanskeligt at opregne feminine og maskuline karaktertræk. Og som allerede nævnt er det vigtigt, at have et *bredt* normalitetsbegreb, når vi taler om kønsroller. Men forskellene er der. Når de fysiske forskelle er så iøjnefaldende, kræver det blot almindelig eftertanke at indse, at de mentale og adfærdsmæssige selvfølgelig også må være der.

Lad mig vove det ene øje og give nogle bud på forskellene:

KVINDER/FEMININT

1. Dyader < ----- > Monader
2. Det farlige er farligt < ----- > Det farlige er spændende
3. Stor relationsafhængighed < ----- > Lille relationsafhængighed
4. Samarbejde < ----- > Konkurrence
5. Tage vare på < ----- > Erobre
6. Sproglig udfoldelse < ----- > Fysisk udfoldelse
7. Proces-orienteret < ----- > Produkt-orienteret
8. Sløret aggression < ----- > Usløret aggression
9. Bred seksualitet < ----- > Smal seksualitet

Den stiplede linje mellem de enkelte ordpar markerer, at der ikke er en skarp grænse mellem feminint og maskulint. Ordparrene markerer enderne på ni glidende skalaer. I det enkelte ordpar kan nogle kvinder ligge til højre og nogle mænd til venstre. Men tager man en stor blandet gruppe, vil der være en overvægt til venstre for kvinderne og en overvægt til højre for mændene.

Lad mig skitsere, hvad jeg mener med

MÆND/MASKULINT

disse ordpar:

Ad 1: En dyade er en måde at leve på, der er centreret om at gøre tingene sammen med en anden. En monade er mere den ensomme ulv, der går selv. Piger går sammen på WC. Drengene er ikke lige så afhængige af at være to og to.

Ad 2: Man kunne sige, at mænd er mere dumdristige, eller at de er mere modige – alt afhængigt af, hvordan man vurderer

Carsten Hjorth Pedersen, f. 1955

Læreruddannet 1980, førstelektor i pædagogik 2006
Daglig leder af Kristent Pædagogisk Institut, Hillerød
Prædikant i LM

dette karaktertræk. Mens det farlige for kvinder i højere grad "bare" er farligt.

Ad 3: Kvinders styrke er på mange måder deres store evne til at opbygge og pleje relationer; men det er samtidig deres svaghed, nemlig når relationerne kommer til at styre *for* meget. Modsat med mændene.

Ad 4: Drengene konkurrerer mest om, hvem der er bedst eller stærkest. Piger konkurrerer typisk om, hvem der er inde eller ude i gruppen. Men *i gruppen* er kvinder gode til samarbejde. Mænd konkurrerer mere indbyrdes.

Ad 5: Mens piger typisk ønsker at tage vare på det eksisterende, har drenge en større lyst til at erobre nyt. Piger er mere forsigtige. Drenge kaster sig hurtigere ud i nye ting, og de er typisk villige til at løbe større risici.

Ad 6: Pigers hjerner udvikles tidligere end drenge på sproglig udfoldelse, mens drengenes hjerne og krop i langt højere grad er fysisk og især grovmotorisk orienteret. Denne forskel udviskes delvist med alderen.

Ad 7: Når de to køn skal samarbejde, lægger piger typisk større vægt på, at alle er med og har det godt, mens drenge er mere optaget af få produktet – hulen eller musikstykket – færdigt.

Ad 8: Drenge og piger har de samme fø-

lelser; men de giver udtryk for dem på forskellige måder. Drenge aggression er som regel relativt åben. De slår eller råber. Piger aggression er mere sløret. Den giver sig udtryk i bagtalelser og intrigant adfærd.

Ad 9: Kvinders seksualitet knytter sig til en bred fornemmelse af tryghed, god stemning og øjenkontakt, mens mænds seksualitet i højere grad er forbundet med et smalt fysisk begær knyttet til samleje og sædafgang.

Bibelsk faderideal

Et af Bibelens indholdsrige Guds-navne er *far*: "Som en far er barmhjertig mod sine børn, er Herren barmhjertig mod dem, der frygter ham" (Sl 103,13). "Se, hvor stor kærlighed *Faderen* har vist os, at vi kaldes Guds børn, og vi er det!" (1 Joh 3,1).

Jeg er med i en studiekreds, hvor vi for nylig havde en tankevækkende samtale om Gud som far. Nogle gav udtryk for, at de fandt det svært at kalde Gud for *far*, fordi det navn var forbundet med noget negativt og kontrollerende, ufølsomt og ubarmhjertigt. Det ser imidlertid ud til, at den *bibelske* forståelse af Gud som far er anderledes: "Jeg tror næsten, jeg har været igennem samtlige steder i Bibelen, hvor Gud kaldes far. Og blev slået af noget meget mærkeligt: Hver

gang – hver eneste gang – Bibelen kalder Gud for far, *skildrer den ham som en mor*". (Leif Andersen i DBI-Posten nr. 4, 2012).

Den afgørende forskel på Gud fader og os jordiske fædre er, at han er fuldkommen. Det er vi ikke. Alligevel får jeg lov til at være et spejlbillede af den himmelske far i forhold til mine børn, jf. Ef 3,15-16: "Derfor bøjer jeg mine knæ for Faderen, efter hvem hvert fædrenehus i himlene og på jorden har navn".

Desuden er der et par formaninger, som retter sig direkte mod fædre: "Fædre, gør ikke jeres børn vrede, men opdrag dem med Herrens tugt og formaning" (Ef 6,4) og: "Fædre, I må ikke tirre jeres børn, så de mister modet" (Kol 3,21).

Bemærk begge steder, at fædre særligt formaner til ikke at kue børnene. Vi skal ikke presse dem unødigt. På den anden side ligger det i såvel det fjerde bud som i konteksten for de nytestamentlige formaninger, at fædre også skal repræsentere den gode autoritet, uden hvilken børn ikke kan udvikles sundt.

Også i børneopdragelsen går det galt, hvis mænd ikke er mænd, og kvinder ikke er kvinder. Køns polariteten er ikke alene god for mand og kvinde, men også for de drenge og piger, som vokser op hos dem.

TEMA

Kønnet og kirken

AF BØRGE HAAHR ANDERSEN

.....

Den discipelflok, Jesus samlede om sig, var anderledes end tilsvarende sociale grupper på den tid. En af de markante forskelle var, at den inkluderede kvindelige disciple.

At Jesus ved brønden i Samaria tiltaler en enlig kvinde og får en længere fortrolig samtale med hende, er en overskridelse af alle skrevne og uskrevne regler.

Den kendte forsker i mellemøstlig kultur, Kenneth E. Bailey, har boet i Mellemøsten i mere end fyrrer år, men har aldrig krydset den sociale grænse at tiltale en ukendt kvinde i det offentlige rum. Men Jesus talte ikke blot med kvinder. Han inviterede dem ind i discipelgruppen og gjorde dem til en del af den gruppe, der fast fulgte ham (Luk 8,1-3).

Kvinder fremhæves som forbilleder
Når Maria sætter sig i disciplens foretrukne

lyttestilling, og Jesus underviser hende, så gør Jesus noget, som ingen, absolut ingen, rabbiner ville gøre på den tid. Både Jesus og andre rabbidere brugte lignelser og ord-sprog. Men der er ikke i rabbinsk litteratur eksempler på, at der optræder kvinder i ordsprog eller lignelser. Jesus inddrager derimod igen og igen kvinder som forbilleder og illustrationer.

Evangelierne har fanget denne pointe. I Lukasevangeliet er listen over navngivne kvinder lang og røber dermed et andet kvindesyn end samtidsens. I Johannesevangeliet fremhæves den samaritanske kvinde som evangelist over for hele landsbyen. Og Maria Magdalene fremhæves som det første opstandelsesvidne, der fortæller apostlene, at hun har set Herren.

Apostlenes Gerninger fortsætter med at fremhæve kvindernes anderledes position i de kristne menigheder. I Paulus' medarbej-

derkreds fremhæves en række kvindelige medarbejdere, både blandt de omkringrej-sende missionærer og i de lokale menigheder. I sine breve gør Paulus det, som ville være uhørt i hans rabbinske fortid, at han direkte tiltaler kvinder og formaner mødre, enker, ugifte kvinder osv. Kvinder har synlige opgaver ved gudstjenesten, og kvindelige medarbejdere nævnes og fremhæves med navns nævnelse. Hverken i jødisk eller græsk kultur er der paralleller til en sådan praksis.

Videregivelse af apostlenes lære er forbeholdt mænd

Ofte bruges disse iagttagelser til at gøre NT moderne og køns politisk korrekt ud fra moderne vestlige humanistiske kriterier. Men NT bryder også med den moderne ligestil-lingsideologi og har et andet syn på køn- nenes samspil i ægteskab og menighed end den kultur, vi lever i i dag.

Forskydning; En kirke, der får et markant islæt af kvindelige præster, ændrer profil og kommer til at betone andre sider af den kristne tro end den læremæssige forkyndelse

For nok havde Jesus både mandlige og kvindelige *disciple*, men som *apostle* valgte han tolv *mænd*. De personer i menigheden, som gennem forkyndelse og undervisning skal videregive apostlenes lære, skal være mænd, og derfor hedder det om den, der kaldes til denne tjeneste, at han skal være "én kvindes mand" (Tit 1,6).

NT's begrundelse for denne praksis er ikke, at det vil være problematisk i forhold til datidens patriarkalske kultur. Men det er forankret i "et bud fra Herren" og selve den gudskabte kønsforskellighed. Jesus og apostlene giver ingen konkrete formålinger med hensyn til kvinders position i samfundet og arbejdslivet, men på ét punkt formaner de med stor tyngde. Nemlig, at kun mænd skal videregive apostlenes lære gennem forkyndelse og undervisning i *menigheden*.

Der er gjort en række forsøg på at tolke teksterne sådan, at de ikke er i konflikt med den folkekirkelige praksis med kvindelige præster. Fx ved at sige, at der er tale om en speciel og ikke generel situation i Første Korinterbrev 14, hvor Paulus siger de berømte ord om, at i menighedens forsamling skal kvinden tie og ikke tale Guds ord (v.34). I Første Timotheusbrev 2,12 siger Paulus, at en kvinde ikke må lære/undervise i menig-

heden. Her siger man, at det ikke handler om, hvad kvinder generelt ikke må, men at bestemte kvindelige vranglærere ikke må optræde i menigheden. Og sådan kan man fortsætte. Når Paulus siger, at ældste og tilsynsmænd skal være én kvindes mand, så er det begrundet i den patriarkalske omverden og ikke i den gudskabte kønsforskellighed, mener man.

Personligt har jeg svært ved at se, at disse tolkninger udspringer af teksternes ordlyd, og jeg synes, det er overraskende, hvis kirken gennem hele sin historie indtil det sidste halve århundrede har misforstået de bibelske tekster. Jeg tror, vi skal være os for at lade vores moderne kultur tolke teksten i stedet for at lade de bibelske tekster gennemlyse og tolke kulturen og vores kirkelige praksis. Derfor tror jeg, at vi både i missionshus og kirke må fastholde, at Gud har givet alle mænd og kvinder nådegaver til at tjene menighedens fællesskab, men én bestemt opgave, videregivelsen af apostlenes lære, gennem forkyndelse og bibelundervisning, er forbeholdt manden.

Hvorfor en positiv særbehandling af manden?

I seks årtier har det været muligt for kvinder at blive præst i folkekirken. De sidste par år-

tier er det gået stærkt, og i dag er der flere kvinder end mænd, der er præster. Meget tyder på, at om få årtier vil præsteembedet ligesom en række erhverv i pleje- og omsorgssektoren være et udpræget kvindeerhverv. Samme markante tendens ses blandt kirkens personale, i menighedsråd og på kirkebænken. Denne udvikling ses overalt i verden, hvor man indfører ordningen med kvindelige præster.

Der er efterhånden lavet en del undersøgelser over, hvad denne udvikling betyder for præsterollen og for præsternes forkyndelse. En kirke, der får et markant islæt af kvindelige præster, ændrer profil og kommer til at betone andre sider af den kristne tro end den læremæssige forkyndelse. Der sker en forskydning fra hyrde- og lærerembede til "byrde- og bæreebende", ikke blot for de kvindelige, men også de mandlige præster. Præsten bliver omsorgsmedarbejder og livshjælper.

I rapporten *Præsternes uddannelse og efteruddannelse*, udgivet af kirkeministeriet i 2008, tegnes blandt mange andre temaer et portræt af, hvordan mandlige og kvindelige præster udvikler sig forskelligt, når det gælder prioriteringen af de opgaver, der hører med til embedet. Den viser et tankevækken- de billede af, at mandlige præster fokuserer >

Børge Haahr Andersen; Vores køn anses mere og mere for at være en social konstruktion, som det enkelte menneske kan forvalte forskelligt

på undervisningsopgaver, mens kvindelige præster fokuserer på sjælesorg. Den tjenestedeling, som NT påbyder, er åbenbart også noget, som mænd og kvinder uden at reflektere over trækker i retning af, når de selv skal prioritere arbejdsopgaver. Dette gælder selv i en kultur, som i den grad er præget af en ligestillingsideologi, der er kritisk over for en bibelsk tjenstedelingstanke.

For at sikre en kønsmæssig balance

Der er i Jesu forkyndelse et eftertryk på, at evangeliet er for alle, og at alle kristne skal være med til at sige det videre. I betoningen af, at det er for alle, fremhæves den svage, den, som er udenfor, den, som er fattig eller syg og som ikke respekteres på det sociale plan. Jesus bruger ord fra privatsfæren, kærlighed, barmhjertighed, omsorg, når han skal beskrive Guds sindelag over for os og den kristnes adfærd over for medmennesket. Men efterfølgelse er ifølge Jesus også kamp, lidelse, offer, sandhedsvidnesbyrd og en række temaer, som ikke mindst appellerer til mandlige egenskaber. Men eftertrykket på ligeværd, på omsorg og barmhjertighed og det deraf følgende syn på kvinder, børn, slaver m.v. har gjort, at den kristne tro havde og stadig har en sær-

lig appel til kvinder.

Dette gælder stadig. I de voksende unge kirker i den tredje verden er der en markant overvægt af kvinder blandt første generations kristne. I frafalds- og sekulariseringstider er kvinder mere trofaste og stabile i forhold til mænd. I kommunismens jerngreb om kirken i Østeuropa talte man hånlige om de gamle enfoldige koner, der ikke kunne undvære religionen. Men takket være ikke mindst trofaste kvinder overlevede disse kirker og er blevet synlige igen efter murens fald.

Sidst i 70'erne hørte jeg den erfarne kirkehistoriker Carl Frederik Wisløff holde et foredrag om ordningen med kvindelige præster. I den forbindelse blev han spurgt om, hvorfor der i NT er en positiv særbehandling af mænd og et forbud mod, at en kvinde lærer i menigheden. Han svarede, at for ham at se var Bibelen klar, og at der aldrig ville blive ro om det spørgsmål i den danske og norske kirke, så længe Bibelen lå på kirkens alter. Han tilføjede, at intentionen med det bibelske forbud måske er, at den vil forhindre kristendommen i at blive en kvindereligion. Sådan som jeg ser det, forudså Wisløff med profetisk klarhed en udvikling i retning af kvindelig dominans, som har præget den danske kirke siden år-

tusindskiftet.

Måske er en del af forklaringen på det bud fra Herren, som Paulus nævner som begrundelse for sit nej til, at en kvinde er lærer i Guds ord, at Gud vil sikre en kønsmæssig balance i de kristne menigheder. Gud er kønsforskellighedens skaber og kender de mandlige og kvindelige egenskabers unikke samspil i hjem og menighed. Han ved, at hvis ikke der gennem et forbud gives et positivt fortrin til manden, vil balancen mellem det mandlige og det kvindelige forrykke sig.

Nej tak til både mandsdominans og lighedsideologi

Sådan som jeg forstår NT's forpligtende vejledning og deraf følgende praksis, må vi gøre, hvad vi kan for at modvirke en patriarkalsk og mandsdomineret menighedsstruktur. Det har kirken ikke altid formået at fastholde gennem dens lange historie, og derfor er kirkehistorien i al for høj grad blevet mændenes historie, om end den feministiske moderne vinkel ofte har overdrevet og karikeret mændenes dominans.

Paulus er omhyggelig med at betone, at alle kristne m/k har en nådegave, hvorigennem de kan tjene menighedens fællesskab. Han sørger for at indsætte ikke blot hyrder

Børge Haahr Andersen, f. 1956
 Cand.theol. 1986
 Rektor ved Dansk-Bibel-Institut
 Tidl. KFS-sekretær og sognepræst

og lærere i menighederne, men også diakoner, sådan at der er mænd og kvinder, der har synlige og betroede opgaver i menighederne. Hvis en kristen menighed i dag samler alle nådegaver og tjenester i den mandlige præst, som er embedsindehaver, eller samler det i bestyrelsen og forkynderkollegiet af mandlige ledere, bryder man efter mit skøn med den bibelske balance. Så får menigheden en række mangelsygdomme og handicaps, fordi der er sider af det kristne legeme, der ikke fungerer.

Modsat – lader vi den moderne lighedsideologi styre såvel bibeltolkning som menighedens praksis, bryder vi også med den kønsmæssige balance i menigheden. Så kommer menigheden til at lide under mangelsygdomme, fordi de mandlige nådegaver og tjenester ikke kommer til sin ret. Der vil være sider ved Bibelens budskab, som vil blive forsømt og måske aldrig bliver berørt, fordi den læremæssige forkyndelse ikke bliver vægтет i tilstrækkelig grad. Og fordi en kristen kirke lever af at holde fast ved apostlenes lære, er det selve menighedens livslinje, der svækkes.

Hold frimodigt fast ved Guds ord

Vi lever i en tid, hvor kønsforskelligheden ikke længere betragtes som et givet bio-

logisk vilkår og som et skabergode, vi må værne om. Vores køn anses mere og mere for at være en social konstruktion, som det enkelte menneske kan forvalte forskelligt. Regeringen vil med lovgivningen omdefinere ordet ægteskab, sådan at det fremover skal forstås kønsneutralt.

Her må vi ud fra Guds ord og vores personlige erfaring betone kønsforskelligheden og de to køns unikke evne til at supplere og udfylde hinanden som et gode, vi må værne om. Dette gælder i den aktuelle debat om kønsneutrale ægteskaber og i den efterhånden gamle debat om tjenestedeling i menigheden.

I vores kultur er det næsten lige så slemt at sige nej til ordningen med kvindelige præster som at sige ja til slavehandlen eller racisme. Om få år vil det være lige så ukorrekt at problematisere den kønsneutrale forståelse af ægteskabet. Men vi må huske på, at der er sider ved Jesu forkyndelse, som altid har udfordret tidsånden og kulturen. Vejen frem er derfor nu som altid at være tro mod Guds ord og at indrette vores menighedsliv derefter og at forsvare og begrunde det, så godt vi kan. Vi tror nemlig på den Gud, der vil os det godt, og som har en positiv dagsorden bag hver eneste bibelsk formaning.

Godt sagt;
 Gud skabte som bekendt ikke mænd og kvinder som rene ånder uden krop eller følelser. Mennesket havde en psykisk dimension, allerede før synden kom ind i verden

Pablo Martinez

Godt sagt;
 Bliver du angst for Gud, så kast dig i hans arme

Augustin

HORISONT

Spalten, hvor redaktionens medlemmer vil forsøge at sætte aktuelle og principielle forhold ind i en større sammenhæng.

Spalten vil også indeholde passager fra den kirkelige debat og klip fra forskellige blade og aviser.

Jeg formaner jer til at enes i Herren

Jeg elsker vers 4–7 i Filipperbrevets kapitel 4: *“Glæd jer altid i Herren! Jeg siger atter: Glæd jer! Lad jeres mildhed blive kendt af alle mennesker. Herren er nær. Vær ikke bekymrede for noget, men bring i alle forhold jeres ønsker frem for Gud i bøn og påkaldelse med tak. Og Guds fred, som overgår al forstand, vil bevare jeres hjerter og tanker i Kristus Jesus”*.

Både på grund af glæden – og formaningen om bekymringer. Men også på grund af løftet om at blive bevaret i Kristus Jesus; når alle forhold bliver bragt frem for Gud i bøn og påkaldelse med tak.

Og ofte har jeg tænkt, når der taltes om frafald: Hvordan går det til, at mennesker, som har levet tæt sammen med Jesus, ikke længere kommer i menigheden? Ikke længere bekender sig som kristne? Hvad er der gået forud? Hvordan kan det lade sig gøre? Og: Det sker aldrig for mig.

Men kapitlet indledes med nogle vers,

som jeg tror, kan give en mulig forklaring: *“Jeg formaner Euodia og formaner Syntyke til at enes i Herren. Ja, jeg beder også for dig, trofaste Synzygos, hjælp dem, for de har kæmpet for evangeliet sammen med mig og sammen med Clemens og mine andre medarbejdere, hvis navne står i livets bog”*.

For når der opstår konflikter mellem kristne, får det indflydelse på kristenlivet. Og Guds fred, som overgår al forstand får ikke længere plads til at bevare mit hjerte og mine tanker i Kristus Jesus.

Det burde ikke være sådan, for når jeg oplever, at kristne svigter, (og når jeg selv gør det over for mine medkristne), så er det ikke Guds ansvar. Men når konflikter opstår, breder det sig alligevel til mit (og mine medkristnes) kristenliv. Og dermed til mit forhold til Gud.

Når jeg læser i Bibelen, bliver ordene påvirket af konflikten. Når jeg beder, er jeg opfyldt af frustrationer og har svært ved at se andet end min egen synsvinkel. Og når der er møde eller gudstjeneste, bliver jeg hjemme. Og det går faktisk meget godt.

Jeg bliver fritaget for konfrontationer og irriteranter i forhold til Euodia eller Syntyke. Når følelsen af savn sniger sig ind, fylder jeg det op med kritik og gode undskyldninger. Og lidt efter lidt – mens jeg fylder tiden ud med verdens og fjernsynets letfordøjelige løgne – ændres også mine holdninger. Til Guds folk og til Gud. Og efterhånden stopper jeg også med at læse og bede. Og det føles godt!

Jeg var på vej derudaf, så jeg ved det.

Men måske har jeg også selv på et tidspunkt være medvirkende til, at andre kom derud. Og blev der.

Eller måske står jeg og ser på, at det sker for og mellem andre medkristne.

I sådanne situationer er der brug for en Synzygos (eller flere), der kan hjælpe. Nogle, der spørger, lytter, formaner og hjælper med at forlige. Sådan at de, som tidligere har kæmpet sammen for evangeliet, og som har deres navne indskrevet i livets bog, fortsat kan kæmpe sammen og blive bevaret.

Sommerferie; Det er en stor rigdom at kunne give børnene nogle gode oplevelser, som de kan tænke tilbage på med glæde

Sommerferie i 60'erne og i dag

Sommerferien står for døren, og spørgsmålet melder sig for mange familier, om det i år skal være en campingferie, ferie i sommerhus eller en charterferie til sydens sol og sommer.

Arbejde

I min barndom på Slumstrup Mark var det ikke den slags spørgsmål, vi skulle tage stilling til. Sommerferien blev tilbragt i roemarkerne og ved rengøring og kalkning af stalden hos os selv og naboen samt mange andre fornuftige gøremål.

Min far havde den holdning, at vi børn skulle arbejde, og på en gård var der altid noget arbejde, der skulle gøres. En sidegevinst ved dette var, at når vi var optaget af at arbejde, så fandt vi heller ikke på så mange narrestreger.

Lidt pauser var der dog i arbejdet, fx når de voksne sov middagssøvn, og når vi skulle lege med naboens feriedreng. En enkelt halvdags tur til Givskud Løvepark var vi også på, og da vores onkel kom på besøg fra Canada, blev arbejdet lagt til side til fordel for at høre om livet i det fjerne og spændende land. Dette til trods, så var det dog

arbejdet, der optog os det meste af skolens sommerferie.

Sommerlejren Hemmet Strand

Der var dog én undtagelse. Mine forældre lagde vægt på, at vi børn skulle høre Guds ord, så noget ferie havde vi dog. Når juniorkredsen skulle på weekendtur, var vi med. Ligeledes når der var lejr på Hemmet Strand.

Et år, da jeg skulle på lejr, var bremserne i min fars bil i uorden, og det var kun håndbremsen, der virkede. Men bremsen eller ej – til Hemmet Strand kom vi – og så gjaldt det i øvrigt om at komme tidligt ud til lejren og få en af de eftertragtede overkøjer.

På lejren var der mulighed for at bade tre gange om dagen og spille fodbold. Ikke mindst var der rig anledning til at høre bibeltimer, som blev holdt af lejrens "farbror", som vi kaldte lejrmedarbejderen, der havde ansvaret for forkyndelsen på lejren. Om aftenen før vi skulle sove, kunne vi være heldige at få en indianerhistorie eller to.

Sådan husker jeg sommerferierne i 60'erne, og mange af mine kammerater på landet havde nok en nogenlunde tilsvarende sommerferie. Når diverse udgifter var betalt, var der ikke mange penge tilbage, og der var ikke et feriebudget til en ferie i

Danmark – og da slet ikke til en ferie i udlandet.

Ferieoplevelser og åndelig føde

I dag er det anderledes. På trods af krisetider kan mange familier tilbyde deres børn en ferie i Danmark eller i udlandet med mange gode ferieoplevelser. Sommerferien er en god anledning til at lægge arbejdet og de daglige ting til side og give plads til samvær og hygge i familien. Barndommen går hurtigt, og det er en stor rigdom at kunne give børnene nogle gode oplevelser, som de kan tænke tilbage på med glæde.

Mine forældres anliggende – at børnene skal høre Guds ord – skal ikke glemmes blandt de mange farvestrålende ferietilbud. Der findes også i dag mange gode lejre med mulighed for godt samvær og for at lytte til Guds ord. Den dag kommer hurtigt, hvor vi forældre ikke længere kan være med til at planlægge vores børns sommerferie. Derfor: brug sommerferien, så dine børn får nogle gode ferieoplevelser og – ikke mindst – også får anledning til at høre Guds ord.

CHA

FOR TROEN

FRAFALD – MULIGT ELLER UMULIGT? HEBRÆERBREVET 6

AF PHILIP BACH-SVENNSEN

.....

Jeg forstår godt dem, der har svært ved at udtrykke sig så kategorisk som Hebræerbrevets forfatter. Er det virkelig umuligt at føre frafaldne til tro igen? Selv for Gud!? Stemmer det virkelig med Bibelens forkyndelse om frelsen at skrive, som der står her, at det er umuligt at føre troende til en ny omvendelse, hvis de efterfølgende falder fra?

Faktisk er det nemt at stille sig *endnu* mere kritisk: Jesus siger i sin egenskab af den gode hyrde, at hans får, altså de troende, aldrig i evighed skal gå fortabt, og ingen skal rive dem ud af hans hånd (Joh 10,28). Går Hebræerbrevets forfatter ikke direkte imod Jesu ord?

Lad os se på Hebr 5,11 – 6,20.

Hebræerbrevet er en formaningsstale (13,22), der rummer flere formaninger eller advarsler. Denne her er nok den alvorligste. Mange har stejlet over v.4: "For det er umuligt at føre dem til ny omvendelse, som én gang er blevet oplyst og har smagt den himmelske gave, ...".

Troen står i stampe

Hebræerbrevets forfatter er endelig nået til det, han brænder allermost for at få videregivet: GT's undervisning om Jesus som vores altid tilstedeværende forligsmand hos Gud. Men inden han i det hele taget får rigtigt begyndt, ser han sig nødsaget til at bryde af.

Årsagen er, at de kristne hebræere befinder sig i en tilstand af åndelig sløvhed, som gør, at de har meget svært ved at modtage

den undervisning, brevets forfatter ønsker at give dem.

De historiske fakta talte ellers for, at situationen skulle være anderledes: Hebræerne havde været kristne i længere tid og formået at bevare en frimodig tro, selv da de oplevede en hård tid med chikane og direkte forfølgelse (10,32ff).

Alligevel står deres tro underligt i stampe, da Hebræerbrevet bliver skrevet. Den er ikke vokset, som den kristne tro ellers normalt gør, når den får næring og bliver brugt, og de indhøstede livserfaringer får lov til at give troen stabilitet og dømmekraft i at skelne mellem godt og ondt og leve et liv kendetegnet ved retfærdighed.

Dårlig karakter i faget troslære?

Skulle de kristne hebræeres manglende

Aktuelt; I dagens Danmark bliver der trampet virkelig hårdt på de mest vitale trossandheder

åndelige modenhed have bestemt brevetts indhold, var det mest oplagte faktisk at repetere "begyndelsesundervisningen om Kristus" for dem.

Personligt har jeg altid syntes, det er tunge emner, der henregnes til *begyndelsesundervisningen*. Flovt har jeg tænkt, at min karakter vist ikke ville være blevet højere end deres, hvis jeg skulle have været op til samme eksamen.

Men i stedet for at bedømme sværhedsgraden, er det mere rigtigt at se de emner, der bliver nævnt, som stikord taget fra henholdsvis begyndelsen og slutningen af datidens undervisning i den kristne tros ABC.

For omvendelse og dåb har helt tydeligt med begyndelsen at gøre: hvordan man overhovedet bliver kristen; og de dødes opstandelse og den evige dom hører lige så tydeligt til slutningen: hvordan det kristne håb om evigt liv på den nye jord skal virkeliggøres. Desuden tror jeg, Hebræerbrevet forfatter nok så bevidst nævner de emner, som var aktuelle, når det var folk med *jødisk* baggrund, der skulle oplæres i den kristne tro.

I dag er det på sin plads med en formaning om ikke at være åndeligt doven, hvad oplæring i den kristne tros *indhold* angår.

Vi har stærkt brug for at opøve vores evner til at skelne mellem godt og ondt, sandt og falskt. For vi lever i en tid med megen religiøs aktivitet og har måske mere end nogensinde behov for åndelig dømmekraft. I dag ligner mange mere spædbørn end fuldvoksne, når det drejer sig om at skelne mellem godt og ondt på troens område.

Men når dét er sagt, må det alligevel slås fast, at vi går *fejl* af formaning, hvis vi tror, den handler om hebræernes manglende viden og dårlige karakter i faget tros-lære. For grundlæggende er årsagen, at de "er blevet sløve til at høre" (5,11).

"Mine får hører min røst" (Joh 10,27). Så enkelt kan Jesus afgrænse eller karakterisere dem, der følger ham og får evigt liv af ham. Dermed er det også klart, hvad der står på spil, når vi bliver sløve til at høre.

Troen under angreb

Som kristne lever vi i fjendeland, hvad vores tro angår. Denne verden er i den Ondes vold, og han går målbevidst efter at svække og overvinde vores tro på Jesus. For det er troen, der holder os i kontakt med Jesus. Levende tro består i at høre Jesu røst og følge den. Et brud hér – og Satan har vundet!

Farerne er mangeartede. Hebræerbrevet nævner mindst fire:

Bortglidning

I 2,1-4 er billedet et skib, hvis anker ikke har ordentlig fat i havbunden. Derfor får vind og strøm nærmest umærkeligt skibet til at glide bort.

Sådan fører tidens åndelige strømninger os umærkeligt på afveje, når vores tro ikke er solidt forankret i evangeliet. Når vi endelig vågner op og bliver opmærksomme på faren, er det for at opdage, at vi har mistet kontakten med Jesus og befinder os et helt andet sted, end vi troede.

Hårdhudet tro

Den udvikles, når vi udsætter det, Guds ord minder os om at gøre. Vi hører for så vidt stadig Jesu røst, men vi følger den ikke. Helligåndens "i dag" (se 3,7ff) bliver overhørt eller omformuleret til et "i morgen".

I billedet med marken (6,7) falder regnen stadig i rigelig mængde. Men marken optager ikke regnvandet. Det må i stedet løbe ovenpå og væk. Sådan går det typisk, hvor folk laver en gangsti tværs over marken. Jo flere, der passerer, jo hårdere og mere uimodtagelig bliver jordbunden.

I dagens Danmark bliver der trampet virkelig hårdt på de mest vitale trossandheder. Så kornet, der sås, bliver bare liggende ovenpå og ender som fugleføde i stedet for høst. ➤

Philip Bach-Svendsen; Selvvalgt frafald fra troen er en *reel* fare – også for os i dag.

Dovenskab

Faren antydes i Hebræerbrevet 6. De gud-givne evner, vi har fået som mennesker, og de nådegaver, vi fik, da vi blev født på ny, bliver ikke brugt og dermed ikke opøvet. Så længe vi står i læ af de(n) rette, synes alt i skønneste orden. Joash blev konge som syvårig. Så længe han stod under formynders, gik alt tilsyneladende godt (2 Krøn 24,2). Men da præsten Jojada døde, blev det tydeligt, at kong Joash ikke havde fået opøvet sine *egne* evner. Åndeligt set var han aldrig blevet fuldvoksen.

Jeg tror, vi er mange, der i dag er glade for, at vi fik en opgave i menigheden. Ikke fordi arbejdet i sig selv holdt vores tro levende. Men troen blev opøvet gennem brugen af vores evner og nådegaver, og de åndelige erfaringer, vi gjorde undervejs, styrkede den.

Ydre modstand

De kristne hebræere havde været igennem meget (10,19ff)! Men de havde modstået presset på deres tro. Ja, de havde endda midt i det hele bevaret glæden! For de vidste, de ejede noget umisteligt, som ikke kan forgå. Noget, der fuldt ud opvejer alt det, en kristen kan miste eller må gennemlide for sin tros skyld. Noget, vi *ikke*

kan frarøves.

Eller *kan* det alligevel ske? I Hebræerbrevet svarer Gud et klart "ja". Alt kan mistes.

På vej ud – eller på vej ind

Hebræerbrevets forfatter skriver godt nok lige efter, at han er overbevist om, at hebræerne er levende kristne trods deres åndelige sløvhed. Men advarslen er ikke bare et pædagogisk fif, der skal få dem til at vågne op. Selvvalgt frafald fra troen er en *reel* fare – også for os i dag.

Bemærk, at der *ikke* bare er tale om "navnkristne", som aldrig er blevet rigtigt omvendt. Advarslen går på, at det er umuligt at føre de pågældende til *ny* omvendelse. Den er rettet til genfødte kristne med en levende tro.

De er nemlig blevet "oplyst". Det beskriver deres åndelige situation. De har ikke bare fået bestemte oplysninger og ny viden. De har mødt Jesus, verdens lys, og lever deres liv i dét lys. De har modtaget Helligånden og fået en forsmag på den himmelske verden og dens forvandlende kræfter. Det er sket ved at lytte til Guds gode ord, evangeliet.

Derfor må det være rigtigt at sige – og det er en helt afgørende pointe! – at advarslen i 6,4 billedligt talt står skrevet over porten *ud*

FOTO: SXC-HU / BJORN DE LEEUW

Advarslen i Hebræerbrevet 6,4 står billedligt talt skrevet over porten ud af Guds rige, for at de, der allerede er gået ind, ikke uforvarende skal komme til at forlade det igen.

Philip Bach-Svendsen, f. 1960

Cand.theol. 1991

Konsulent for Soma Biblia i Tanzania
og koordinator i LM Vestjylland

af Guds rige, for at de, der allerede er gået ind, ikke *uforvarende* skal komme til at forlade det igen.

Over porten *ind* i Guds rige står der derimod et andet bibelcitater, nemlig Jesu ord i Joh 6,37: "Den, der kommer til mig, vil jeg aldrig vise bort". Så uforbeholden en modtagelse får alle, der henvender sig. Ufatte ligt, men sandt. For det er sagt af ham med 'portnøglerne'. Jesus står ved sit løfte.

Det har jeg personligt gjort gentagne erfaringer af. Derfor har jeg stor tillid til *Jesus*: De, der følger ham, skal aldrig i evighed gå fortabt (Joh 10,28). For ingen kan rive dem ud af *hans* hånd!

Ikke subjektiv begrundelse

Men jeg kan til tider blive ganske bange for mig selv, når jeg gør erfaringer af min egen fysiske og ikke mindst viljemæssige svag hed og mit åndelige sløvsind – for ikke at tale om den hårdhed og ligefremme trods, jeg kan mærke inderst inde mod Gud og hans ord. Det er rystende at se, hvor uhyggeligt mange lighedspunkter der er mellem den modvilje, jeg kan føle, og det selvvalgte frafald, Hebræerbrevet beskriver.

Men Gud ske tak! Begrundelsen for, at det er umuligt at bringe de frafaldne til omvendelse igen, er *ikke subjektiv*. De er

ikke blevet så forhærdede, at Gud umuligt kan røre deres hjerter igen. Årsagen findes i stedet i deres forhold til Jesus: "De korsfæster selv Guds Søn igen".

De afviser med andre ord det offer, Jesus bragte langfredag. Den afvisning gør frafaldet uopretteligt. For spottes det eneste og endegyldige offer for synd, findes der intet at sætte i stedet. Da er der absolut intet, der kan redde mig fra at gå evigt fortabt. For mit *forhold til Jesus* er afbrudt.

Billedet med marken viser, at det ikke er hos Jesus, der er lukket. Regnen bliver ved med at falde. Men lukker jeg af, bliver jeg også lukket ude – når Gud vil.

Ikke for sent endnu

Hebræerbrevet er skrevet af to grunde: Vi skal vide, at det – måske ubevidste – selvvalgte frafald er en *reel* fare. Men samtidig må ingen få den tanke, at han er kommet for sent (4,1).

Det urokelige i den sag er Guds løfte: "Om I dog *i dag* ville lytte til ham!" (3,15) For så er kontakten til Jesus knyttet igen, og det er muligt at høre og følge hans kald til *genomvendelse*. Se Åb 2,5 og 3,19-20!

Advarslen i Hebræerbrevet 6 skyldes, at de kristne hebræere var blevet sløve til at høre. Hjælpen mod at havne i det uopret-

telige frafald findes nøjagtig samme sted: Ved at høre Jesu ord! 'Håndtaget', der skal bruges for at lukke Jesus ind (igen), findes ikke på indersiden af døren men i hans ord: "Hører nogen mig".

Eller sagt med billedet af marken: Hjælpen består i at drikke eller suge Jesu ord til sig. Med samme iver som i begyndelsen. Det gælder om at holde fast ved alt det herlige, evangeliet giver alle sine "aktive lyttere" et stærkt, begrundet håb om at opnå. For det kristne håb har en indbygget sikring, der gør, at holder jeg mig ivrigt til håbet, bliver jeg ikke sløv. Se v.11-12!

Derimod bliver der – igen ifølge markbilledet – en vedvarende høst i mit liv. Jeg får velsignelse fra Gud, truslen om forbandelse er afværget og sammen med den også den endegyldige "afbrænding".

I Hebræerbrevet 6,9-20 gives der mindst fire gode grunde til, at det er frelsen og ikke fortabelsen, der venter de troende: 1) Guds retfærdighed (6,10a), 2) troens gerninger (6,10b-12), 3) Guds urokelige løfte (6,13-18) og 4) at Jesus, vores forligsmand, altid er til stede ved Guds højre hånd (6,19f).

Meditér selv over disse grunde. Det er god medicin mod et uroligt hjerte!

UNDERBERETNINGERNE I FORKYNDELSEN

AF JENS OLE CHRISTENSEN

Hvis man tæller efter, er der i omegnen af 100 underberetninger i Det nye testamente. I folkekirkens tekstrækker skal der forkyndes over underberetninger 16 gange på to år. Så der er god grund til – både bibelsk og kirkeligt – at spørge: ”Hvordan prædiker vi sundt over disse tekster?”

Ikke mindst vores nuværende åndelige situation inviterer til, at denne forkyndelse kan få overbalance: *Herlighedsteologiske* tendenser kan friste til, at vi taler om undere som noget, ethvert kristent menneske skal forvente til enhver tid.

Den almindelige *videnskabstro* kan deri-

mod friste til, at vi gør dem til rene symboler og poesi. Jeg skal ikke skjule, at jeg synes, at mange prædikener om underberetninger – også fra såkaldt bibeltro forkyndere – har en tilbøjelighed til den sidste afvej.

Denne artikels påstand er, at der altid i underberetningerne er tre perspektiver, som vikler sig ind i hinanden. Ofte på en måde, så det er vanskeligt at sige, hvor det ene ender, og hvor de andre begynder: Det er 1) et realistisk, 2) et kristologisk og 3) et eskatologisk perspektiv.

Jeg vil illustrere min pointe ved at bruge ét af Jesu undere som model og så udfordre læseren til selv at gå på jagt i andre underberetninger efter lignende perspektiver. Der er nok at tage af.

Modeltekst: Markus evangeliet 7,31-37¹

Jesus drog igen bort fra egnen ved Tyrus og kom over Sidon til Galilæas Sø midt igennem Dekapolis.³² Og folk kom til ham med en, der var døv og havde svært ved at tale, og de bad ham om at lægge hånden på ham.³³ Jesus tog ham afsides, væk fra skaren, stak sine fingre i hans ører, spyttede og rørte ved hans tunge;³⁴ og han så op mod himlen, sukede og sagde til ham: ”Effatha!” – det betyder: ”Luk dig op!”³⁵ Og straks lukkede hans ører sig op, og det bånd, der bandt hans tunge, blev løst, og han kunne tale rigtigt.³⁶ Jesus forbød dem at sige det til nogen; men jo mere han forbød dem det, jo ivrigere fortalte de om det.

³⁷ Og de var overvældede af forundring og sagde: ”Han har gjort alting vel. Han får både de døve til at høre og de stumme til at tale.”

Det realistiske perspektiv; Vi prædiker ikke bibelsk, hvis vi ikke holder fast i, at det skete i den virkelige verden, og det kan ske igen i vores verden

Det realistiske perspektiv

Det lyser ud af denne tekst, at det virkelig skete!

Tid: På Jesu udenlandsrejse

Sted: Dekapolis

Personer: Jesus og en døvstum

Og så er der for øvrigt sluppet en aramæisk glose – *effatha* – med over i den græske tekst. Et lille træk, der dufter af virkelighed: Enkelte ord på fremmede sprog er noget, man husker og genbruger, fordi de har gjort stort følelsesmæssigt indtryk.

Det korte af det lange er, at sådan fortæller man ikke eventyr eller lignelser. I dem kan man til nød kan nævne et navn eller et sted; men aldrig sætte det ind i det historiske forløb.

Dette får følger for vores forkyndelse om underne: Vi prædiker ikke bibelsk, hvis vi ikke holder fast i, at det skete i den virkelige verden, og det kan ske igen i vores verden. I dette perspektiv bliver der i teksten en opmuntring til at bede dristigt for vores syge og bringe dem til Jesus. Og undervise om forbøn for syge.

Hvis vi skal gøre os håb om selv at være trofaste og flittige i vores forbøn for de syge – i menigheden og personligt – og hvis vi skal gøre os håb om, at både salvning af syge (Jak 5,13ff) og nådegaverne til at

helbrede (1 Kor 12,9) skal være virksomme hos os, så bør der jævnligt prædikkes i vores forsamlinger om underne ud fra dette perspektiv.

En målsætning kunne være, at der undervises og prædikkes om dette mindst en gang om året i hver forsamling. Ved at gøre det, når der ikke er et aktuelt dramatisk sygdomstilfælde, skabes der også en fælles baggrundsforståelse for både at bede og salve den syge, når det er aktuelt.

Jesus-perspektivet

Kirkefaderen Augustin har engang sagt: "Vi kan spørge hvert eneste under, hvad det har at sige os om Kristus. For eftersom Kristus er Guds ord, er hver gerning af dette ord et ord til os".

Altså: Der føjes nye streger til vores Jesusbillede, hver gang vi læser en underberetning. Hvis man nu spørger, hvilke streger modelteksten føjer til Jesusbilledet, kommer der en række motiver frem:

1. Jesus hører menneskers bøn (v.32).

Interessant nok er det ikke den syges egen bøn, men hjælpernes, der udløser underet. Det er for øvrigt et påfaldende træk, at der ofte henvises til nogle hjælperes tro. Et træk, som i sig selv udfordrer os til at bede >

Når vi prædiker om Jesu under i dag, skal det hverken være som overfladiske symboler eller noget, som ethvert kristent menneske skal forvente til enhver tid.

Den nye jord; Genoprettelsen af alle et menneskes relationer

for vores syge. De syge kan ikke altid selv. De er for rystede eller for svækkede, men omkring dem er der andre, der kan bringe en syg til Jesus. Beretningen om den syge i Kapernaum, som fire venner bringer til Jesus (Mark 2,1ff) er et kendt eksempel på en sådan hjælpende tro.

Det korte af det lange er: Vi kender ingen eksempler på, at Jesus gik forbi et menneske i nød uden at hjælpe det. Han er den samme i dag (Hebr. 13,8). Hvilket perspektiv kaster det ikke ind over vores sygdomme og vores bønner!

2. Ved at optræde som lægen, der helbreder, placerer Jesus sig i en rolle, som Det gamle testamente alene tildeler Gud (fx Sl 103,3).

Dette træk er meget hyppigt i underberetningerne. Underne antyder i handling gang på gang, at det menneske fra Nazareth i virkeligheden er Gud. Det er, som om der bliver sagt: Når der nu så tit sker noget, der ligner Gud, mon det så ikke skulle være fordi, ...?

Beretningen om stormen på søen (Matt 8,23ff) er et andet eksempel på dette. Og det spørgsmål, der blev stillet af disciplene: "Hvem er han, siden både storm og sø adlyder ham?" (v.27) har et underforstået svar: Gud!

Spørgsmålet fra disciplene er et ekko af Salme 107, v.24-29. I det hele taget kan man overveje, i hvor høj grad Jesu underer er en opfyldelse af det Guds billede, der tegnes netop i Salme 107. En nøje gennemlæsning af den salme giver mange associationer til Jesu underer.

I en vis forstand er det nemlig ligegyldigt for os, at nogle fiskere blev reddet fra druknede engang i det første århundrede. Masser af andre mennesker er jo ikke blevet reddet i mellemtiden. Men her får vi at vide, hvordan den Jesus er, som vi tilhører: Han ser vores nød, og han er ikke begrænset af naturlovene.

3. Jesu bruger ydre virkemidler – i dette tilfælde: spyt (v.33).

Der er ingen modsætning mellem bøn til Jesus og ydre virkemidler, som for eksempel medicin. For øvrigt trak han manden væk fra skaren. En nærliggende tanke er, at underet gøres til et alligende mellem Gud og den enkelte, ikke en fælles sag.

Dette fører videre til det mærkelige forbud mod at tale om det der er sket (v 36):

4. På den ene side er undererne én stor demonstration af, hvem Jesus er. På den anden side ønsker Jesus ikke, at menne-

sker skal blive hans disciple, for at han skal gøre underer for dem.

Vi kan gå til en lang række andre underer og få øje på samme – eller andre – sider ved personen Jesus.

Nogle gange gør Jesus selv udtrykkelig opmærksom på den pointe, han vil demonstrere ved sit under. Og den kan mærkelig nok ligge ganske langt fra det konkrete under: Som når han – da han helbreder en lam mand i Kapernaum – siger, at det sker, "for at I skal vide, at Menneskesønnen har magt til at tilgive synder på jorden (Mark 2,10)".

Andre gange – ofte – forbliver underets kristusforkyndelse i antydningerne og kropssproget. Måske fordi det mennesker selv indser, synker dybere i sindet end det, vi får at vide.

Jeg kunne ikke drømme om at prædike over alle disse temaer i én prædiken. Det ville formodentlig pædagogisk overbelaste den. Nogle temaer må vælges ud og andre gemmes til en anden god gang.

Den nye jord-perspektivet

Pointen i dette perspektiv er, at Jesus med sine underer tegner et billede af den verden, han vil skabe ved verdenshistoriens afslutning.

Jens Ole Christensen, f. 1956

Cand.theol. 1984

Generalsekretær i LM

Tidl. rektor på Dansk Bibel-Institut og forstander

på KFS' ledertræningscenter

Man kan på mange måder betragte visionen af ørkenen, der blomstrer (Es 35), som den gammeltestamentlige baggrundstekst for denne dimension af Jesu undere. Modelteksten kan fx bringe v. 5-6 op i hukommelsen:

*Da skal blindes øjne åbnes
og døves ører lukkes op;
da springer den halte som hjorten,
den stummes tunge bryder ud i jubel.*

Underet med den døvstumme i Markusevangeliet 7 giver således et lille glimt af den kommende verden. Dels i rent fysisk forstand: den handicappede bliver befriet for sin lidelse. Vi venter en verden uden smerter, tårer, lidelse og død (Åb 21,1ff). Og dels i social forstand: Den nye jord bliver genoprettelsen af alle et menneskes relationer. Når en døv kan høre og en talehandicappet tale, genoprettes relationen både til Gud, næsten og personen selv. Nu kan Guds ord igen høres og bønner formuleres, nu kan samtaler føres mellem mennesker, og nu genoprettes et menneskes funktioner og værdighed.

I det hele taget kan man overveje, i hvor høj grad underne prædiker genoprettelse af de smerter og forbandelser, menneskehedens pådrog sig i syndefaldet.

Hvis vi læser Første Mosebog 3,15ff finder vi fem forbandelser, som på mærkelig vis passer sammen med fem typer af Jesu undere:

V.15: Fjendskabet mellem kvinden og Slangen får sit modbillede i dæmonuddrivelserne

V.16: Fødselssmerten – i helbredelserne

V.17: Jordens forbandelse – i naturunderne

V.18: Arbejdets og madens forbandelse – i bespisningsunderne

V.19: Døden – i døeopvækkelserne.

Perspektiverne smelter sammen

Der kan være grund til igen at understrege, at det realistiske, kristologiske og eskatologiske perspektiv på underne ikke er tre adskilte temaer. Det er langt snarere tre sider af samme sag.

Ved helbredelsesunderet i Dekapolis prædiktes 1) den historiske virkelighed, 2) Jesu væsen og 3) den kommende verden i én og samme enkle og dramatiske begivenhed. Og det bliver muligt for den enkelte læser, prædikant og tilhører at hæfte sig særligt ved den side, han har brug for at møde lige nu.

Og det er nærmest sådan, at hvis det ene tema forsvinder, så bliver de andre også væk:

Da Jesus oprejste Lazarus fra de døde (Joh 11), havde det sammenhæng med, at han elskede sine venner i Bethania. Han savnede Lazarus, og han så Maria og Martha sørge.

Sådan var Jesus på et bestemt sted og en bestemt tid i Judæa (*det realistiske*).

Sådan er han også i dag (*det kristologiske*).

Og han brugte underet til at vise, hvordan den verden bliver, som han vil oprette ved sin genkomst: "Jeg er opstandelsen og livet; den, der tror på mig, skal leve, om han end dør" (*det eskatologiske*).

I en af Bibellæserringens børnepublikationer læste jeg engang DBI-lærer Birgitte Kjær sammenholde disse tre temaer, så det blev både enkelt og dybt. Hun forholdt sig til den anfægtelse, som både børn og voksne får i forbindelse med sygdom:

Spørgsmål: Kan Jesus helbrede?

Svar: Ja!

Spørgsmål: Vil Jesus helbrede?

Svar: Ja

Spørgsmål: Hvornår?

Svar: Ved ikke – senest ved Jesu genkomst!

STOR NØD OG MANGE MULIGHEDER

EN PRÆSENTATION AF VÆRESTEDET ARKEN

AF BENT LARSEN

.....

Det hele begyndte i foråret 1974, hvor nogle mennesker i Esbjerg var samlet til bøn for byen. Det medførte leje af to store lejligheder i en baggård i Skolegade 24, hvorfra en flok gik på gader og stræder og inviterede mennesker til kaffe, bibelstudie og samtale.

Alt dette var født ud af en vækkelse i byen – bl.a. i Indre Mission. Selvfølgelig var diakoni også en del af arbejdet dengang, men hovedvægten var nok den åndelige vækkelse. I 1987 købte og overtog Luthersk Mission i Vestjylland Arken og ansatte en daglig leder. Ud over værestedet er der også lokalradio og boghandel i Arken.

Arken ligger midt i Esbjerg by. Den har til huse i en for længst nedlagt købmandsgård

med tilhørende øldepot. I dag er der to fuldtidsansatte, og ca. 45 frivillige er engageret i arbejdet.

Værested, boghandel og radio

Jeg har været ansat som leder på stedet i over 21 år og må sige, at jeg har lært utrolig meget om mennesker og diakoni i disse år. Det har flyttet meget i mig. Fx tænkte jeg før om mennesker, der ikke lavede noget, at de altså bare måtte tage sig sammen og komme i gang. Sådan tænker jeg ikke længere.

På Arken er vi meget privilegerede. Kombinationen af værested, boghandel og radio giver rigtig mange fordele, når det gælder diakoni.

Da vi i 1994 fik mulighed for at åbne en boghandel i det, som engang var købmandsbutik med fire store vinduer ud til be-

færdet gade, bevirkede det, at det for mange blev lettere at gå ind i Arken, som ellers i byen var kendt som et sted for alkoholikere. Nu kunne man gå ind for at se på en bog eller et smykke i håb om, at nogen inviterede på kaffe eller en samtale, som måske var det, man egentlig havde brug for.

Min oplevelse er, at for mange "almindelige mennesker" blev det lettere at opsøge hjælp. I forbindelse med vores lokalradio har der også været flere pudsige oplevelser, da flere lyttere gennem tiden har vovet sig ind i boghandelen – egentlig mest for at møde nogle mennesker, de kunne snakke med om livets mange spørgsmål.

Så det at være et forholdsvis kendt 'offentligt' sted har givet os mange fordele. Da Arken har været i byen i næsten 40 år, ved mange godt, hvor Arken ligger. Det, at Ar-

Da Arken fik mulighed for at åbne boghandel i det, som engang var købmandsbutik med store vinduer ud til gaden, blev det for mange lettere at gå indenfor – også for at få en snak.

ken også er kendt for at gøre noget for samfundets svage, gør, at vi er 'inde i varmen' hos mange i byen. Det er ok, at vi er her.

Alment anerkendt

Her tror jeg faktisk, at det diakonale kommer ind i billedet, for det giver os en indgang til mennesker, som vi ellers ikke ville have. Almindelige verdslige mennesker har ikke meget til overs for "de missionske". Men Sømandsmissionen, Frelsens hær og fx Arken er accepterede, for de gør et stykke diakonalt arbejde. Siger jeg til folk på gaden, at jeg kommer fra Luthersk Mission, så vil de vrænge på næsen, men siger jeg derimod, at jeg kommer fra Arken, så er det ok – vel at mærke selvom Arken også er Luthersk Mission.

Det gælder faktisk også i forhold til myndighederne. Her er der sket en væsentlig ændring de sidste 20 år. Da jeg begyndte på Arken, var vi ikke velsete i fx det psykia-

triske system, for det var "de der kristne", der gjorde folk skøre i hovedet og gav dem skyldkomplekser m.m.

Det er anderledes i dag. Når vi fra Arken besøger brugere på psykiatrisk hospital, så er vi meget velkomne. Og det er uden tvivl, fordi de ved, at Arken er et trygt sted, hvor der bliver taget hånd om deres her-og-nu-behov, og hvor der er et godt netværk for patienter, der skal udskrives.

Engang, hvor jeg over en periode besøgte en bruger på den lukkede afdeling et par gange om ugen, fulgte en sygeplejerske mig ud gennem to aflåste døre, hver gang jeg skulle ud igen. Og denne gang fulgte hun med helt ud og spurgte mig udenfor, hvem jeg egentlig var, og om jeg var pårørende til den indlagte. Da jeg fortalte hende, hvor jeg kom fra, smilede hun og sagde: "Vi er flere her, der beundrer jeres arbejde og udholdenhed. I gør et godt arbejde. Bliv ved med det!" Det oplevede jeg som en stor

bekræftelse og et skulderklap.

De samme oplevelser har jeg haft i forbindelse med nogle af vores brugere, der har været i behandling for misbrug. Her bliver vi også ofte involveret sammen med behandlingssystemet og bliver endda nogle gange taget med på råd. De forskellige instanser ved nok ikke så meget om, hvad Luthersk Mission står for, men de ved, at vi er en kristen forening, og at der er bibelundervisning og kristne arrangementer på Arken, men det er ok, fordi vi også yder mennesker livshjælp.

Diakoni og evangelisation hænger sammen

I dagligdagen på Arken oplever jeg også, at diakoni og evangelisation hænger uløseligt sammen. Mennesker, der oplever og bruger Arken som deres hjem og netværk, bliver også trygge ved os. De ved, at vi vil og ønsker dem det godt. Der er brugere, der er kommet regelmæssigt i Arken gennem flere >

Bent Larsen, f. 1956
 Uddannet i Handel og kontor 1976
 Leder af Arken, Esbjerg
 Tidl. ungdomssekretær i Luthersk Mission

år og har opbygget en tillid til os, som gør, at de delagtiggør os i deres inderste tanker og følelser. Og efterhånden falder det dem helt naturligt, at vi også taler med dem om de åndelige spørgsmål, hvor vi også kan være meget direkte, for de ved, at vi holder af dem som mennesker. Derfor er det også meget sjældent, at vi oplever nogen gå, når der er andagt. De vil godt høre på os, fordi de ved, at vi holder af dem som dem, de er.

Udfordrende og krævende opgaver

Nogle gange kan det godt være noget af en udfordring, for behandlingssystemet kan let komme til at gøre nogle til små 'egoer', som har sig selv og sine behov i centrum. Der er mennesker, som vi har brugt meget tid på og vist megen omsorg, der det næste øjeblik kan overfuse os med bagtalelse, onde og sårende ord, som jo egentlig udspringer af deres eget lave selvværd. Da kan det være en udfordrende og krævende opgave at skulle møde dem med kærlighed og omsorg.

For mig er det en stor hjælp at tænke på, at disse mennesker har oplevet en barndom og et voksenliv med svigt og misbrug, og at det er mennesker, der er skabt i Guds billede og elsket af ham ligesom jeg.

De fleste af os har nok meget svært ved at forestille sig, hvad det vil sige at vokse op

og leve uden et netværk af familie, kærlighed og omsorg. Det er tilfældet for flere af vores brugere. Flere gange er vi blevet ringet op fra sygehuset, som fortæller, at nu er den og den blevet indlagt, og han har opgivet Arken som sin nærmeste pårørende. Og så bliver det os, der må tage os af det videre forløb med bolig osv.

En solstrålehistorie

Hvis jeg sådan skal se tilbage på en oplevelse – dem har jeg rigtig mange af i bagagen – så er det en familiefar, som flyttede til byen, fordi han var blevet arbejdsløs. Hans kone og børn boede et andet sted. I stedet for at finde et arbejde kom han i et dårligt miljø og sank til bunds. Vi fik kontakt med ham på Arken, og det blev til mange besøg.

I lang tid gjorde han nat til dag. Jeg husker særlig en aften, hvor jeg fandt ham bag en tankstation, hvor han var meget forslået efter et slagsmål. Han gik med på at komme på antabus og efter to år – kun med et enkelt tilbagefald – blev han fri og forenet med sin familie igen. Det blev jo selvsagt et menneske, jeg kom til at holde utrolig meget af. Det opvejer langt de år, hvor jeg tre gange om ugen, ofte meget sent om aftenen, opsøgte ham for at give ham antabus og forsøgte at opmuntre ham til at holde ud.

Hvad vil du, at jeg skal gøre for dig?

Jeg tænker ofte på den blinde Bartimæus, der mødte Jesus ved vejkanthen lige før påske det år, hvor Jesus blev korsfæstet. Ser for mig en stor skare af mennesker omkring Jesus, mange af dem sikkert prominente, som gerne ville snakke med Jesus og have hans opmærksomhed. Så er der en stakkels blind mand, som sikkert har siddet der dag efter dag i mange år, der råber på Jesus. Og Jesus ser ikke de mange, men her er et enkelt menneske, der har brug for ham, og ham har Jesus tid til. "Hvad vil du, at jeg skal gøre for dig?" var hans spørgsmål.

Vi skal også vove at stille det spørgsmål til mennesker, vi møder, med risiko for at de siger: "Vil du ikke godt hjælpe mig med at få ryddet op i min lejlighed og være en mor eller far for mig?"

Når vi læser evangelierne, kan vi ikke undgå at lægge mærke til, at Jesus tog sig af de svage. Lad os gøre ligeså. Så vil vi også få rigtig mange anledninger til at snakke med dem om Jesus, han, som virkelig betyder noget og kan gøre en forskel.

Nøden er stor, og mulighederne er mange for at yde en diakonal indsats. Ved at tænke, at det er socialrådgiverens opgave, går vi glip af en stor velsignelse.

BEKENDELSESSKRIFTER IV

DEN AUGSBURGSKE BEKENDELSE II

AF ASGER CHR. HØJLUND

.....

Når vi tænker på reformationen, tænker vi nok mest på opgøret med paven. Og det var da også med det opgør, reformationen begyndte. Men der er også en anden frontstilling i reformationen, nemlig frontstillingen over for det, man plejer at kalde for reformationens venstrefløj. Det er først og fremmest den frontstilling, vi skal se på i denne artikel.

Reformationens venstrefløj

Denne fløj bestod af folk, der oprindeligt havde sympatiseret med Luther, men som efter ret kort tid viste sig at lægge vægten i opgøret med den katolske kirke et andet sted end Luther. For dem handlede det om at rense kirken for alt det udvendige: ce-

remonivæsenet, de mange ritualer og ikke mindst den (efter deres mening) overtroiske tro på sakramenterne og deres virkekraft. Kirkerummet blev rensed for udsmykning. Gudstjenesten blev lavet totalt om, nadveren blev opfattet rent symbolsk, og enkelte grupper afskaffede også barnedåben, fordi den, mere end noget andet, hindrede en afgjort, nytestamentlig kristendom.

I disse folks øjne standsede de lutherske på halvvejen, når de beholdt så meget af den gamle gudstjeneste og ikke mindst stadigvæk gav sakramenterne en fremtrædende plads. Men var det udtryk for, at Luther – af frygt for fyrsten eller af angst for at miste kontakten til folket – alligevel ikke ville gå linen ud? Nej, det var for det første et udtryk for ganske almindelig bibeltroskab: En sådan plads har sakramenterne i

NT. For det andet handlede det om at sikre, at troen virkelig forblev *tro* og ikke lige så stille forvandlede sig til en menneskelig præstation.

Troen gives ved midler

Det er det, artikel 5 i Den augsburgske bekendelse (CA) handler om:

.....

”For at vi kan nå til denne tro, er der indstiftet et embede til at lære evangeliet og række sakramenterne. For ved ord og sakramenter som midler gives Helligånden, der – hvor og når Gud vil – virker troen i dem, som hører evangeliet: at Gud ikke for vores fortjenesters skyld, men for Kristi skyld retfærdiggør dem, der tror, at de tages til nåde for Kristi skyld. Gal 3,14: ‘For at vi ved troen >

Nådemiddel; At dåben er nødvendig til frelse, virker alligevel provokerende på mange. Hvad så med dem, der ikke når at blive døbt – går de fortabt?

kunne få Ånden, der var lovet os'. De fordømmer gendøberne og andre, som mener, at Helligånden kommer til mennesker uden noget ydre ord, ved deres egne forberedelser og gerninger".

Vi befinder os midt i det, CA har at sige om det helt grundlæggende reformatoriske anliggende, retfærdiggørelsen af tro for Kristi skyld. Hvor art.4 sagde, at det er troen på Jesus, der er vores retfærdighed for Gud, siger art.5, *hvordan* vi får denne tro. Og det sidste er ikke mindre vigtigt end det første. "Gendøberne og andre" (samt en del i vores egne rækker) tænker, at det er ved, at vi søger ind i stilhed for Guds ansigt og alvorligt beder til ham, at vi får del i troen. Hvis det var tilfældet, så er der virkelig ikke megen befrielse i budskabet om, at det er troen og troen alene, der er vores retfærdighed for Gud. For så bliver troen pludselig en voldsom præstation.

Det er her, Ordet og sakramenterne kommer ind. Gud har ikke "bare" lagt grunden for vores frelse ved at sende os sin Søn – og så må vi ellers selv klare resten, nemlig tro på ham. Nej, han træder helt hen til os og rækker os denne tro i synlig skikkelse, ligesom han gjorde, da Jesus vandrede synligt

iblandt os. I ordet og sakramenterne rækker han os det hele. Vi skal ikke først mærke efter i os selv, om vi har den rette tro og følelse. Vi skal ganske enkelt tage imod det, han rækker os, ikke fordi vi mærker det, men fordi han siger det.

Luthersk kristendom er *nådemiddelkristendom*. Det er det, der menes med, at troen gives ved midler.

Ordets embede

Så tales der i denne artikel også om indstiftelsen af et embede. Faktisk kom det til at stå i overskriften for artiklen, da man kort tid efter, at bekendelsen var skrevet, gav de enkelte artikler overskrifter, her: *Om det kirkelige embede*. Det er alt for ensidig en overskrift. Artiklen handler om andet og meget mere.

Men embedet hører med. Ja, det er Gud, der har indstiftet det (sådan står der i den tyske paralleltekst til den latinske, vi normalt oversætter efter). Basis for at sige det er ifølge CA 28 Jesu udvælgelse af apostlene. I den kristne menighed, som jo ifølge Luther er en menighed af konger og præster, skal nogle udpeges til denne særlige tjeneste. Så vigtigt er det nemlig for troen. Hvor man ikke gør det, eller lader tingene gå lidt på bedste bud, smuldrer troen alt

for let. Og så smuldrer livet også.

Sakramenterne: Dåben

Efter at CA er kommet med disse grundlæggende udsagn om retfærdiggørelsen (art.4-6), kommer den med to artikler om kirken, hvorefter vi får hele fem artikler om sakramenterne: art.9 *Om dåben*, 10 *Om nadveren*, 11 og 12 *Om skriftemål og bod* og endelig art.13 *Om sakramenternes brug*. Det siger da noget om deres betydning.

Vi nøjes her med det, der siges om dåben. Art.9 *Om dåben* er meget kort:

"Om dåben lærer de, at den er nødvendig til frelse, og at Guds nåde tilbydes gennem dåben, og at børn skal døbes, idet de, når de ved dåben er overgivet til Gud, tages til nåde af ham. De fordømmer gendøberne, som misbilliger barnedåben og påstår, at børn frelses uden dåb".

Det er selvfølgelig ikke alt, hvad vi som lutherske har at sige om dåben. Det er fx vigtigt, at vi også tager art.13 *Om sakramenternes brug* med. I denne artikel møder vi nemlig det, som Luther lige fra begyndelsen understregede i opgøret med den katol-

Asger Chr. Højlund, f. 1951
Cand.theol. 1979, teol.dr. 1992
Professor ved Menighedsfakultetet

ske dåbsforståelse, nemlig at dåben er givet med henblik på tro. Som det bl.a. hedder:

”(Sakramenterne er) bestemte til at opvække og styrke troen hos dem, som bruger dem. Derfor skal sakramenterne bruges således, at troen kommer til, (den tro) der der forjættelser, der tilbydes og vises ved sakramenterne”.

Dåb og tro

I katolsk dåbsforståelse lærte man, at der i dåben skete en indgydelse af Guds nåde, uanset tro, bare man ikke bevidst modsatte sig det (”skød slåen for”). Gud handler suverænt, blot ved at dåben udføres (ex opere operato). Ved dåben får vi da en ny, hellig natur, som gør os i stand til at vokse i hellighed, efterhånden som vi vokser til.

Det lyder jo som en stærk dåbsforståelse. Problemet er bare, at vi mennesker fortsat mærker til synden. Hvad så med dåbens gerning? Er den tabt? Her havde katolikkerne i kraft af deres ensidige dåbsforståelse ingenting at komme med.

Det er her, Luther peger på dåben som noget langt mere omfattende og stort. Og

det er den i kraft af det løfte, der er knyttet til dåben. I dåben indgyder Gud ikke bare en upersonlig kraft. Igennem dåbens ydre tegn træder han hen til os med et personligt løfte. Et løfte om, at *han* vil blive ved med at arbejde med os gennem hele livet, trods vores synd. Og allervigtigst: Et løfte om, at han for Kristi skyld vil tilgive os *al* den synd, som stadig vil være der.

Det er dette løfte og troen på det, der er det altafgørende i dåben. Det løfte kan vi igen og igen vende tilbage til og gribe om i tro. Det er på dette faste grundlag, Gud vil, at vi skal leve vores liv. Det er kun på dette grundlag, at vi kan have vished og trøst i troen.

Som man kan se: I Luthers understregning af troen i forbindelse med dåben ligger der ikke det forbehold, som der sommetider har ligget i visse dele af pietismen: Det er ikke nok at være døbt – du skal *også* tro. I Luthers understregning af troen ligger der på mange måder det modsatte: Her er der virkelig noget stort og enestående at tro på. Selv om det så også helt klart må siges, at det skal vi så også gøre: tro.

Nødvendig til frelse

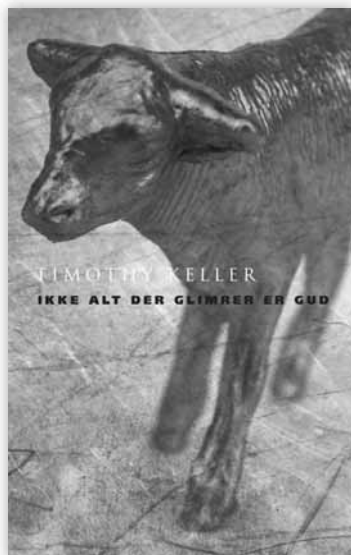
Tilbage til art.9 *Om dåben*, hvor der jo ikke står så meget om tro og løfte. Der står bare

ganske kort, at vi som lutherske tror, at dåben er nødvendig til frelse. Den korte begrundelse er, at her træder Gud hen til den enkelte med sin nåde. Her ”overgives vi til Gud” og ”tages ind i hans nåde” (sådan kan udtrykket ”tages til nåde” også oversættes). Så enkelt og stort er det, der sker. Der står ikke, at Gud *indgyder* sin nåde i os, sådan som katolikkerne siger. For det er jo en personlig ting det her. Det er Gud, der træder hen til os og rækker os det hele – til tro.

At dåben er nødvendig til frelse, virker alligevel provokerende på mange. Hvad så med dem, der ikke når at blive døbt – går de fortabt? Men det er at misforstå hensigten med dette udsagn. Hensigten er at sige, at dåben er det middel, *Gud* peger på, når vi spørger, hvordan vi skal få del i hans frelse. Her skal vi ikke spille smarte og finde vores egne veje, eller hævde, at vi ikke behøver dåben, når vi har troen. Det er en foragt for de ydre midler, som har mere med ubibelsk åndelighed at gøre end med bibelsk tro på Gud som skaberen også af det ydre. Hvad Gud gør hos dem, der af forskellige grunde ikke er blevet døbt, overlader vi trygt til Gud.

AF HENNING HAAHR ANDERSEN

Om bogen; Jeg er bange for, at den rammer plet

Ikke alt der glimrer er Gud

Timothy Keller

Credo 2012

216 sider, kr. 249,95

For 25 år siden stod jeg i et hjørne af en buddhistisk tempelplads i Shanghai og kiggede ind i et gudeværksted. Her blev fabrikeret kunstfærdigt udskårne og malede figurer. Desuden blev gamle gudestatuer

renoveret og shinet op. Jeg tænkte: her må alle da kunne se, at der er tale om dødeting, som det ikke giver mening at tilbede eller forvente noget fra.

Hvad som helst kan være afgud

Jeg glædede mig over, at jeg kendte den sande Gud og ikke var involveret i afgudsdyrkelse. Efter at have læst Kellers bog er jeg blevet en del klogere på mig selv og på, hvordan afguder ser ud. De behøver ikke være lavet af sten eller træ.

Keller skriver: "Menneskehjertet tager gode ting, for eksempel en succesrig karriere, kærlighed, materiel velstand, endog familie, og gør dem til ultimative ting. Vores hjerte guddommeliggør dem som centrum for vores liv, fordi vi tror, at de kan give os betydning og sikkerhed, tryghed og tilfredsstillelse, hvis vi opnår dem". ... "En afgud er en åndelig afhængighed, som fører forfærdelig ondskab med sig" (s.12 og 13). ... "Hvad er en afgud? Det er hvad som helst, som er vigtigere for dig end Gud, hvad som helst, som optager dit hjerte og din fantasi mere end Gud, hvad som helst, du forsøger at få til at give dig det, som kun Gud kan give" (s.14).

Med denne definition på afgud må jeg erkende, at mit liv myldrer med dem.

Rammer plet

Jeg er bange for, at bogen rammer plet. Den afslører afguder, som jeg dyrker og er afhængig af, uden selv at være klar over det. Og den slags afguder er farligere for os end træ- og stenfigurer.

Bogen er særdeles aktuell for os, der tror os hævet over afguderi. Den hjælper os med at få øje på afguderne i vores liv og afslører deres falskhed.

Størstedelen af bogen handler om falske guder. Det er barsk læsning, og der er på den baggrund hårdt brug for bogens epilog: *Om at finde og erstatte afguderne*. Alene den overskrift siger noget om afguders væsen. Det er ikke nok at finde dem eller for den sags skyld at få dem smidt ud af vores liv. Nej, de må erstattes af Jesus – han skal have deres plads. Ellers flytter de ind igen, eller deres rolle overtages af andre endnu værre afguder.

Læs bogen – bliv afsløret – og få hjælp til at erstatte afguderne i dit liv med den eneste sande Gud. Alene han kan mætte dine behov.

Jeg anbefaler, at du standser op ved nogle af de mange sentenser i bogen, som nok at værd at tygge lidt på, og at du efter endt læsning også bruger tid på at overveje sammenhængen mellem dem.

Revolution; At få muligheden for at betragte sceneriet gjorde pludselig mennesket Jesus levende for mig på en måde, som han ikke havde været før

AF EVA JØDAL

Minutter med Jesus

Edin Løvås

Lohse/Logosmedia 2012

198 sider, kr. 199,95

***Minutter med Jesus* er titlen på en lille bog med 365 små oplæg til meditation. Den udkom første gang i Norge i 1986 og er skrevet af den norske retrætebevægelses far, Edin Løvås.**

Bogens titel siger meget præcist, hvad bogen indeholder, nemlig opmuntringer til dagligt at tilbringe minutter i selskab med

Jesus.

Og det med minutter skal tages helt bogstaveligt, idet de enkelte stykker ikke lægger op til mere end minutter. Bogen begynder med en vejledning i, hvordan meditationerne kan bruges.

Hver meditation begynder med læsningen af nogle få vers fra Ny Testamente, hvor vi møder Jesus midt i den hverdag, som han levede i for ca. 2000 år siden i Israel. Derefter følger selve meditationen ud fra tre punkter: Se, bed og tilbed.

Hjælper med indlevelse i sceneriet

For ca. 20 år siden stiftede jeg første gang bekendtskab med bogen, uden at den gjorde det store indtryk på mig. 10 år senere mødte jeg den så igen under et retræteophold, og da blev den en hel lille revolution i mit andagtsliv. I *Minutter med Jesus* får jeg under punktet *SE* en kort vejledning i at være sammen med Jesus, se på ham som en af dem, der følges med ham, fornemme livet omkring ham og undres sammen med dem, han gik iblandt.

Revolutionen for mig bestod i opfordringen til det ordløse nærvær med Jesus. At få muligheden for at betragte sceneriet gjorde pludselig mennesket Jesus levende for mig på en måde, som han ikke havde

været før. Men det krævede øvelse at leve sig ind i Jesu liv og levned. Gamle billeder måtte slettes, for at nye kunne komme til – en øvelse, som jeg må gøre, hver gang jeg bruger bogen.

Under punktet *BED* er der nævnt et enkelt bedeemne i relation til dagens bibeltekst med et remtræk til den virkelighed, som jeg lever i her og nu. Sidste punkt er *TILBED*. Det er en kort opfordring til at tilbede den Jesus, som er trådt frem i dagens tekst.

Godt supplement til traditionel andagt

Bogens andagtsform har som tidligere nævnt været med til at virkeliggøre Jesus som både Gud og menneske for mig, og på den måde givet både mit andagtsliv og mit gudsforhold nye facetter.

Når det er sagt, vil jeg gerne understrege, at *Minutter med Jesus* ikke kan stå alene. Den er og bliver et supplement. Meditationerne kræver et nogenlunde kendskab til indholdet i NT, fordi mange af meditationerne er lavet over så korte bibeltekster, at sammenhængen går tabt, hvis ikke man kender den i forvejen.

Som en saltvandsindsprøjtning til et traditionelt andagtsliv kan jeg varmt anbefale *Minutter med Jesus*.

Om forfatteren; Han ønsker at indkredse et bibelsk grundlag for mission, sådan at missionsarbejdet ikke bliver præget af tidens trends, men af Guds ord.

AF HANS-OLE BÆKGAARD

Misjonsvitenskap

Guds rike er kommet nær

Dagfinn Solheim

FiH-forlaget 2011

239 sider, Nkr. 250,-

Mission er Guds sendelse til verden. Mission handler om at gøre mennesker til disciple af Jesus, ved at de indlemmes i kirken (dåb) og oplæres i Guds ord. Hvordan *mission* ud-

føres i praksis, har skiftet gennem tiderne. Teori og praksis har ændret sig i.

I denne norske bog undersøger Dagfinn Solheim ud fra et samlende begreb – *missionsvidenskab* – især tre fagdiscipliner: missionshistorie, missionsteologi og missionspraksis.

Fint overblik

Solheim, der har været førstelektor på Fjellhaug Internasjonale Høgskole (FiH), hævder, at det er muligt at skrive (videnskabelig) missionshistorie. Ikke blot at sige, hvad der *skete* som i almen profanhistorie, men også spørge efter, *hvorfor* og *hvordan*, fx om missionsforståelsen – præget af sin tid – har hæmmet eller fremmet Guds riges fremgang? Han giver et fint overblik ved en bibel- og kirkehistorisk fremstilling.

Han ønsker at indkredse et bibelsk grundlag for mission, sådan at missionsarbejdet ikke bliver præget af tidens trends, men af Guds ord. For den missiologiske tænkning må have sin basis i Bibelen og i Jesu ord og gerninger. Her kan vi finde modeller og principper for mission. *Missiologi* repræsenterer et møde mellem Bibelen og kulturerne, og Solheim hævder, at alle kulturer trænger til en bibelsk korrektion i forhold til gudsbillede, verdensanskuelse, værdier, etik osv.

Udfordrer nyere problemstillinger

Missiologi får betydning for praksis. Det kulturelle og religiøse perspektiv må indtages, ikke mindst for at undgå synkretismens (religionsblanderier, *red.*) fare. Hertil kommer, at missionsstrategi og -metodik må overvejes nøje, så der bliver en balance mellem bibelske principper, lokal forståelse og tilpasning af ydre strukturer og metoder. På en oversigtsagtig måde bliver vigtige forhold vedrørende religionsmøde og dialog drøftet. Til tider med lidt for mange spørgsmål, hvor flere konkrete svar havde været ønskelige.

Forfatteren fastholder, at Gud har givet os en speciel og en almen åbenbaring, og at Bibelen er en pålidelig kilde til kundskab om Gud. Den påstand går mod megen faglitteratur på området. Det er positivt, hvor meget plads det bibelske materiale fylder i bogen. Og han påviser dermed, at der findes en missional hermeneutik ved at undersøge missionsperspektivet i Bibelen.

Forfatteren trækker på stor faglig viden og personlig erfaring. Han udfordrer nyere problemstillinger inden for missiologi – ud fra en bibelsk forankring og luthersk bevidsthed – og bogen præsenterer en grundlæggende hjælp til at gennemtænke vigtige forhold i missionsarbejdet.

Udgiver

Luthersk Mission
Industrivænget 40
3400 Hillerød

Den fortabte far – hvor blev han af?

Har mænd glemt at være mænd? Har fædre glemt at være fædre?
Er dagsordenen og ansvaret overladt for meget til kvinderne i hjem,
samfund og menighed?

Bliv udfordret af Bibelens billede af Gud som far – og af det særlige
ansvar, som mænd og fædre har fået!

lm

LUTHERSK MISSION

budskabet

FORDYBELSE I BIBELSK OG LUTHERSK TRO

ANALYSE AF TIDENS STRØMNINGER

INSPIRATION TIL KRISTENT LIV OG MISSION